

КОНСТАНТИН ПАВЛОВ

И Л Ю З И Я

/Литературен сценарий/

Щ О Е И Л Ю З И Я

1. Б у к в а л н о:

Измама на сетивата поради изомачено възприятие на действителността.

2. П р е н о с н о:

Напразна надежда; мечта, която не може да се сбъдне.

3. Ч а с т н о:

Собствено име на опитомена дива свиня.

4. И з о б щ о:

Периферонизация на съзнанието.

Из "Кратък енциклопедичен речник"

- с д о б а в к и -

Селяни и селянки преследват странна човешка фигура, облечена в дреха от цветни ромбоидни парцалчета — нещо като Арлекин.

Арлекинят бяга с малка тиква под мишницата и китара пресметната на шнур върху гърба. Нескордния звънтек на струните са единствените звуци които чуваме.

Преследвачите са въоръжени с разни домашни сечива — копри, сатъри, тояги... Най-отзад тича двойка мъж и жена; мъжът е по-дребният от двамата. Неговото тичане е затруднено не само от малкия му ръст, но и от това, че усърдно търкала пред себе си колело от волска каруца. Жената прави опити да му помага, но при всяко нейно посягане, дребният мъж я удря по бузите; с подскоци. Вероятно е себелюбив, не търпи чужда помощ.

Разстоянието между Арлекина и преследвачите постоянно се запазва едно и също. Преследването е започнало много отдавна. Не се знае още колко ще продължат. В момента прекосяват някаква пясъчна пустиня, което затруднява много тичането им — особено на дребния мъж, който трябва да търкала и своето колело.

Лицата на всички изразяват предели умора, но никакво отчаяние.

Ако решим да проследим подробно движението на тези хора /което е излишно/, ние ще ги видим как прекосяват последователно всички възможни меридиани и паралели.

Надписите на неутрален фон.

I.

Ателието на ИВК. Той рисува. Моделът е младо момиче, облечено в черно. ИВК е накарал момичето да засне "траурна" поза. Встрани, седнал пред ниска масичка, КМП пие коняк; направо от бутилката.

Всичко това виждаме доста неясно, поради специалната система на осветление — ИВК е обградил модела с електрически крушки; тези крушки от своя страна имат разноцветни осеници, т.е. ИВК е търсил някаква атмосфера. Най-смътно виждаме КМП — той е вън от обсега на светлината — селует на сянката му се движи върху стената; движи се, по-точно бутилката с коняк, която той постоянно надига. И начинът му на говорене е леко мефистофелски. Възпиност през цялото време само той говори.

— И защо ти е цялата тая фотографска бутафория? Пригласи ми на един мой познат, който на дневна светлина не може да се задейства като мъж... А пък ти... като художник... Все нещо трябва да ти е изключително: я обстановката, я темата...

ИВК рисува без да се обажда; само се усмихва.

КМП продължава:

— И каква идея искаш да изразим: "Смъртта", "Преходното"... Или просто "Вдовица".

ИВК не отговаря.

КМП се отплесва на тема "Вдовица".

Когато бях юноша и се влюбвах през ден в студентки и чуждестранни актриси, аз още не знаех какво е еротика... За първи път го усетих на едно погребение... Вдовицата. Не мога да го

предам като чувство... Ония като се наведе да целуне мъртвец,
така се откриха прасците на краката, стегнати в черни чорапи...
Нещо ме блъсна в душата, в главата, навсякъде... Тия черни дрехи,
черни чорапи: миската на смъртта... А под тях изпират женски
форми: хем физически очертани, хем мистично забулени... Изглежда,
да, че не е било патологично, защото споделих с мои връстници,
и се оказа, че те също преживяват вдовниците като мене... Може би
в тези наши чувства има някакво абсурдно, но велико предизвикател-
ство към смъртта: да й изпълни утробата, та дори тя, смъртта,
да роди живот!

ИВК тихо се засмива.

КМІ:

- Не се смей, не се смей... Убеден съм, че ти ри-
суваш вончки тия "мъки", "акърби", "вдовници", за да придадеш
лицемерна форма на най-примитивните си изгони...

Става, вдига траурната рокля на момичето, блъсва бюрото.

- Ето я плътта! Нарисувай я гола! Да, ами няма да ти
бъде интересно, защото си девствен... Нужно ти е да се възбудиш
опосредствено!

ИВК запазва "централното" осветление /загазва прищес-
слението от другите светлини/. Атмосферата става "прозрачна".

- Край за днеска. - обявява ИВК.

Момичето отива зад паравана, връща се облечено в басма-
на рокличка. Момичето е циганче; или много прилича на циганче.
То отива към КМІ, посма бутлката и отпива глътка. КМІ я придрип-
ва на колените си. Започват да си разменят бутлката. В отноше-
нията им съществува неспринуденост или тренирана естественост,

която изключва пошла сексуална закачка.

ИВК; докато прибира четките си:

- Харесва ли ти чичо ти Кирил?

- А-хъ - кимва циганчето.

Кирил:

- А чичо ти Иван харесва ли ти?

- А? - изненадва се момичето, но усетило, че изненадата крие обида, добавя:

- А-хъ!

ИВК подава банката на момичето:

- Хайде, че в къщи ще ти се карат.

- Няма. - отговаря то.

Кирил я вдига от коленете си:

- Хайде, хайде!

И я плесва по задничето.

Циганчето, преди да излезе, целува КМІ по бузата и се усмихва високо. От неудобство.

Двамата мъже остават сами. ИВК промива четките, подраскува тубите. КМІ не преставя да шие.

ИВК:

- Никога няма да разбера защо толкова те харесват жените... От всякакви категории, от всички възрасти... Хем си грозен, хем си шияшиц... хем си циник...

КМІ:

- можеше да добавиш: "хем си добър"...

ИВК:

- Понякога наистина си добър...

КМІ:

- Така наречените "леки жени" търсят нежност, която много рядко получават... Затова ме търсят...

ИВК:

- И получават ли нежност?

КМІ:

- Не.

ИВК:

- Но пак те търсят... А другите... "добродетелните"...
защо те търсят?

КМІ:

- На тях им е нужен цинизъм, сексуална грубост, ... защото им липсва в семействата...

ИВК:

- И те остават неизменни, нали?

КМІ:

- В повечето случаи: да.

ИВК:

И въпреки това, пак те търсят, пак те харесват...

КМІ:

- Винаги оставям някаква надежда, а това е по-силно от получаването; едно е да се разочароваш от действително, друго е надеждата от очакването... Освен това аз се саморазрушвам, изпитвам, изпълнявай за изрече, на смърт, а с мъртта много привлича хората... чуждата смърт, разбъра се...

ИВК:

- Мирнеш на коняк... (А аз мирнеш на бсп, на термистин...)

КМІ:

- А ти мирнеш на светец... И това ти е нещастното. Ти имаш физиономия на интелектуален бандит. До тук чудесно. Жените много харесват такива мутри. Ето аз не съм много по-криво от тебе...

ИВК:

- Ти си доста по-трезен, ако трябва да бъдем покренени...

КМІ:

- Все едно. Къде е тайната обаче? При тази твоя сексуално грозна физика, ти имаш менталитет на светец. И понеже употребихме думата "мирис", ти воннеш отворително на светец. И какво се получава? Твоята святост, истинска или вторична, прогонва жените; ти им създаваш предварително чувство за вина, за порочност... Твоята показна святост възбужда у тях спомени за предишна греховност и ги възпира от предстоящ грях... с тебе. Какво искаш от жените? Да им бъдеш съвест? Че ти и най-храбрата проститутка можеш да превърнеш в монахиня.

Бутилката е празна. КМІ става.

- Ще ида да си допия някъде.

- И аз идвам, чакай.

- Мястото не е за тебе...

- Не ме амбицирай.

- Знаеш ли тебе те е страх от женската страст, зная-

то те е страх от смъртта. И те е страх да се влюбиш, за да не предизвикаш смъртта... Затова рисувам само смъртта, исках да я омилостириш... Това е любов наопъки... Това е най-голямото ти нещастие...

-- А ти? Защо си толкова много жив при толкова много любови?

-- Кой ти каза, че съм жив. Целият ми разговор о тебе е едно благоволение на човек от отвъдното. Но аз те чакам! Чакам времето, когато ще общуваме при равни условия. Защото си ми от-
вратително мил, гадинко стерилен.

ИВК и КМІ са пред кафенето, където обикновено си държат срещи интелектуалци, тайни агенти и проститутки. Но вниманието им е привлечено от една препускаща каруца — това е платформа с гумени колела, конете са наметнати с черни плащове, върху платформата се тръска ковчег, капакът отскача. Конете са запенени, препускат стчаяно, профучават край двамата.

— Мъртвец! — прошепва ИВК.

КМІ намира сили да се пошегува:

— Летящият холандец...

Конете се отдлъчават, гонени от някакъв ужас. А ужасът се разиграва в началото на уличката: ескадрон от полиция разпръскват траурното шествие; извадени саби, удари с тъпата част. Един младеж е олучен в лицето — кръвта го заменява, рухва.

ИВК изстена:

- Убиха го!

КМП другаде е насочил вниманието си:

- Виж опашките на конете! Гледай! Гледай!

ИВК:

- Убиха го! Убиха го!

А КМП, своето:

- Гледай опашките на конете! Гледай!

Нищо особено в конските опашки - те просто са подвити между задниците от непривичното напрежение и мириса на кръв.

От групата на траурното шествие се отделя жена - Катерина.

КМП вдига ръка:

- Катерино! Катерино!

Жената дотичва при драмата. Не личи особена униня, само е задъхана.

КМП:

- Какво беше това?

Катерина:

- Не знам, не знам... Погребвахме наши колега... изведнаж ни нападнаха...

Жената е около 35-40 годишна. Хубава е, но усещането за хубост е туширано от зрелостта на годините. Нейното спокойствие внушава сигурност и доверие - ИВК е хипнотизиран от нея: каква жена, какъв модел за вдвигане!

КМП ги представя един на друг. Мълчаливо ръкопляскане.

Разнасят се свирки и конната полиция изчезва внезапно,
както се и появи.

- У биха момчето! - повтаря ИВК.

А КМІ, сякаш не знае нищо за своето:

- Конските опашки! Видяхте ли конските опашки!

Към тримата достига мъх с бръснарска красота; прилича
очертаните мустачки подсилват антипатичното излъчване.

- Катерино...

Прави лек поклон на мъжете. Слага ръка на рамото на жена-
та:

- Не си пострадала, надявам се... ах, тия глухаци,
тия глухаци! Извини ме, бързам. Ще те потърся в нет.

Затичва. Сира.

- Катерино! Моля един момент!

Тя приближава към него. Той обяснява нещо ръкомахайки.

ИВК:

- Коя е тя?

КМІ:

- Бивша актриса.

ИВК:

- Покани я да дойде с нас...

КМІ:

- Не съм толкова близък с нея...

ИВК:

- Опитай, моля те!

Жената се връща към двамата.

Тримата са в ателието на ИВК. Катерина и ИВК пият чай,
КМІ - коняк.

КМІ: към Катерина:

- Малко коняк към чая?

Тя:

- Малко може...

ИВК:

- Постоянно е пред очите ми онова момче с развълну-
ното лице...

КМІ:

- Аз нека няма да забравя как конете държат опашки-
те си: така гузно ги бяха свили под задниците, сякаш съзираха
в каква мърсотия участват. Знаете ли какво ми хрумна като ги
гледах...

Декламира:

- "Прабългарското знаме,
мръсно и проскубано,
треперп
свито между задните бедра на коня..."

Обяснява:

- Това е само мотивът, но ще стане чудесна песен-
ка...

ИВК:

- Те убиха човек, той пледал конските опашки...

КМІ:

- Точно това е погледът на творец! Ако ти не ра-
судам онези младеж с окървавеното лице, кого ще трягнеш? Най-

много баба му и стринка му! А моето! Моето е саблена оценка по едно варварство! И по-силно даже: щом животното дори е почувствувало вина, несигурност; крие от гузнест опашката си! Защо не я развее, ако делото е право?

Пак повтаря с наслаждение:

— "Прабългарското знаме,
мръсно и проскубено,
трепери
свити между задните бедра на коня..."

ИВК:

— Но те убиха човек!

КМТ:

— Аз пък убих убийците. Само с два реда.

Куклата:

— Кирил разсъждава като човек на изкуството: жестоко! Може би за изкуството е нужен егоцентризъм и може би издига не над факта... колкото и човешки да е случая... Но аз това го наричам жестокост...

Към ИВК:

— Вие преживявате случая като човек... И това ми е по-симпатично... Не може изкуството да бъде над тъжната човешка съдба... ще стигне до крайност, ще се обезмисли...

ИВК:

— Моля ви, говорете ми на "ти"...

Катерина към:

КМТ:

— Ти затова ли се отказва от кариерата на актриса?

Така "човешки" разсъждават всички, които са се отказали от своето изкуство! Или не им е достигнала смелост: а ти смелостта наричаш жестокост: или не им е достигнал талант... Вне е вонят човешкия дървене... знаете къде... Човек, който доброволно се отказва да ражда, няма право да ми обяснява колко мило е детето. Вещност не говоря за никой от вас. Наздраве, без извинение!

Куклата:

- Аз съм погребала дете, Кириле...

КМ: смутен без да си признава:

- Това не знаех...

Тя не приема косвеното му извинение:

- Дете се погребва само веднаж, а такива като тебе... с лопата да ги ринеш!

- Извинявай, казах!

Катерина:

- Не се извинявай, Кириле. Не ме обижаш. А колкото до отказът от изкуство: Всеки морален човек, рано или късно, стига до отбращение от собственото си изкуство. И това е здравословно... за да останеш човек, а не машина за създаване на фалшиви светове!

Поглежда часовника си:

- Да оставим споровете... Знаете ли защо полицията нападна нашето кротко погребение...

ИВК:

- Кого погребвахте? Ваш близък?

Тя:

- Възрастен актьор... комик... Може да го знаете:
Пацин. Все играеше водевилни скетчове, където винаги ставаше
жертва на недоразумения...

КМІ: саркастично:

- Много смешно! Бездарник беше!

Тя:

+ Полицията трябвало да разиръне някакво погребс-
ние на убит комунистически лидер, обаче те сменили маршрута и
V глупаците се нахвърлиха върху нас.

КМІ:

- Е това вече с най-смешната роля на Пацин. Само
че, кукло...

Тя:

- Знаеш, че не обичам това прозвище!

ВПМ:

- Добре. Онзи ли ти даде тази информация?

Тя:

- Сидеров ли? Да.

КМІ:

- Не му знам името. Какво работи?

Тя:

- Чинovníк.

КМІ:

- Този "чинovníк" имаше пистолет в задния си джоб.

Тя прекратява разговора, заглежда се в картините на ИВК:

- Внушително! Това атентатът в "Свети Крал" ли е?

ИБК:

- Да, да...

Разглеждат картината с преднамерена съсредоточеност: Синкави бабички и попове летят във въздуха, оранжеви детонации забулват разкъсани светци.

ИБК притиснено очаква мнение. Вуклата мълчи.

КМІ; въкаш съзнателно иска да унищожава ИБК пред Вуклата:

- И ти, както всички полударовити хора, търсиш остри, драматични сюжети, та дано съжестът със собствената си сила придаде мощ на картината. Е. Точно това аз наричам истинкт на бездарнето! И, моля те, отговори ми, защото от картината не се разбира: ти на чия страна си? На страната на атентаторите, или на страната на жертвите?

ИБК:

- Досега сам твърдеше, че животът е едно, а изкуството имало свои закони. Не твърди, че това е изкуство, но кажи тогава ти на чия страна си?

КМІ:

- Хайде не ми говори за изкуство! Ще ти кажа следното: Бунтът в 1923 година като трагика и величие е равен на априлската епопея. Не съм комунист, но и сега, когато тактиката ми е осъдена, аз съм романтично умелен от връщането на удара с удар. Давид и Голиат! Давид ще загуби, но каква трагическа смелост: Малкият Давид тяло в тяло, гуше за гуше с гиганта. Лоша била тактиката. Нека е лоша! Тук липсва дистанцията на прашката,

от която библиеският Давид поразява Голиат. А нали точно тази прашка хвърля сянка върху морала на победата. Долу библейския! Да живее българския! И все пак, рано или късно, комунистите ще победят. И... тогава аз ще бъда излишен... Защото всяка власт създава себе си, идеята иска материалното си самоутвърждаване... А пък аз по устройство и допълнителни деформации, аз съм разрушител... Кой ще ме търпи? Не говоря като анархист! Беспристие ме ужасява, отвращава... Защото господство пак ще има, но господство на ней-гадните страсти... Защо гадея всъщност: аз няма да доживея до тогава... ако съм почтен човек...

Покланя се пронично на Катериня, която междувременно пак е погледнала часовника:

- Много поздравя на твоя мустакът, pistolетен часовник.

Тя: към ИВК:

- Благодаря за чая.

Към КМТ:

- И за поучителния разговор.

ИВК:

- Ще се радвам ако някога пак...

Тя:

- Благодаря, благодаря...

Излизат.

ИВК:

- Кажй ми нещо повече за нея...

КМТ:

- За куклата ли? Казах ти: била е актриса... Талантлива дори... Но се отказала...

ИВК:

- Защо?

КМТ:

- Тя сама го обясни... Прекрасно е себелюбна... Омръзнало ѝ да имитира чужди чувства и чужди съдби... Искала да остане човек... Глупости...

ИВК:

- Даже се преструва, или е искрена...

КМТ:

- И едното, и другото...

ИВК:

- А кой... Искан да кажа как се издържа...

КМТ:

- Това вече е груб въпрос.

ИВК:

- Ти се държеш далеч по-грубо.

КМТ:

- В моята грубост имаше уважение към равностойния партньор...

ИВК:

- Ти... Кажй ми откровенно...

Не се доказва.

КМІ:

— Какво аз?

ИВК:

— Имал ли си нещо общо с нея?

КМІ: се засмива:

— Упазил ме господ! Ние с нея толкова си приличаме... имам предвид лошите черти на характера само... Иначе тя е чудесна, по своему... Но толкова сме сходни в лошотията, че я чувствам като близък роднина... Все едно да извърши кръвосмешение...

ИВК:

— Аз май ще се влюбя в нея...

КМІ:

— Твоя работа, но трябва да ти кажа, че тя позитивно толкова мъже, колкото картини ти не си нарисувал...

ИВК:

— Какво от това! Аз пък ще нарисувам още повече картини...

КМІ:

— Прав си: не се знае коя от двете дейности с по-порочна...

Това е кафенето, за което станал дума, че си дават срещи хора на изкуството и тайни агенти.

Атмосферата е кротка — хората са насядали по двама-трима на масичка, тихо си говорят.

ИВК и КМІ — не отделна маса. КМІ пие коняк, ИВК — лимон-да. Мълчат.

Влиза Куклата. Тя се движи с естествена самоувереност — не е чужд човек тук. И посетителите я възприемат свойски — нещо непривично за ония години: сама жена, без кавалер, а никой не е шокиран.

От няколко месеца я поканват с помахване на ръка. И КМІ прави подобен знак. Тя сяда при тях.

Вниманието на посетителите е привлечено нгвн: през витрината се вижда как преминава АЛЦ; до него — кучето му, следват го неколцина цивилни, които дори не правят опит да прикрият, че го охраняват.

КМІ насочва показалеца си като протсмет към АЛЦ и прави:

— Кхъ! Кхъ!

Добавя:

— Толкова му трябва!

От съседната маса двама непознати се надигат почти инстинктивно, вперват злобни погледи в КМІ. Той и на тях прави "Кхъ! Кхъ!", после се усмихва с цинично преднамерено усмивка, вдига чашата си към двамата:

— Здраве!

Онези не отговарят.

Междувременно в кафенето е влязъл Сидоров, оглежда онези с мушкетите; оглежда се и без да иска разрешение, сяда на масата на КМІ. Слага ръка върху ръката на Куклата.

- Здравей, скъпа!

Тя пътегля ръката си.

Той докосва коляното ѝ. Държи се демонстративно собственоръчно.

Тя:

- Махни ръката си!

Той:

- Искаш ли да ти кажа нещо?

Навежда се към нея.

Намесва се КМІ:

- Това синьо... под лявото око... от какво ти е?

Онзи рефлексивно посяга към окото си:

- Синьо ли? Няма и няма да има!

КМІ:

- Нямаш, де... но ще имаш...

Онзи става:

- Моля! Заповядай навън.

КМІ прави знак с глава на ИВК.

ИВК се надига:

- Аз ли?

КМІ:

- Тя! Ти си художник, имаш по-точна ръка... И нямаш смисъл да излизате навън.

ИВК:

- Тук ли?

КМІ:

- Тук!

ИВК делово замахва, юмрукът улучва носа на другия, блик-
ва кръв, онзи пада на стола си.

Скачат хората.

КМН хваща окървавения юмрук на ИВК, поднася го към носо-
вете на околните:

- Господа, на какво миреше тази кръв? Подушете, по-
душете... Е, добре, аз ще ви кажа: Тази кръв миреше на подлец!

Хваща ИВК под мишницата и го повежда навън.

ИВК:

- За първи път удрям човек.

КМН:

- Ето за първи път не беше лошо, но напът ти казвам
да посиниш окото, а не да мачкаш носа!

ИВК:

- Ама, той мръдна в последния момент.

На изхода ИВК се обръща; вижда: Куклата вади от чантич-
ката си бяла кърпичка и я подава на ударения. Онзи приема и обър-
ща носа си.

Двамата - в гръб - отдремчават се.

Добре уредена стая. "Добре" в имуществен смисъл. Вкусът
е парвенюшки. Репродукции върху стените; полупорнографски сюжети
в полусецесионски стил.

Широко легло с резба върху табелите.

Главата на Куклата е положена върху мъжката ръка. Собетс-

никът на ръката се оказва онзи неприятен тип, дето ИВК го ударил в кафенето, защитавайки самата Кукла. Носът още не се е оправил. Куклата се надига, става, започва да се облича.

Той:

- И на тебе още не мога да ти простя... Защо се държи така? Но ония двамата... тройте кавалери... също ще ми платят!

Тя:

- Хайде, хайде... Приеми, че аз съм ти платила

Той:

- Цинична си! Винаги си била цинична.

Тя:

- Я ми кажи откровенно: Ти на хонорар ли си, на парче ли работиш, или имаш редовна заплата.

Той:

- Не те разбирам.

Тя:

- Имам предвид полицията.

Той:

- А ти?

Тя:

- Аз съм на хонорар. По-доходно е.

Той:

- Знам, че се подиграваш, обаче при мен нещата стоят друго яче: аз имам принципи, аз имам шден....

Тя:

- Че нямаш принципи, това го знам. Но за шдене

дълбоко те уважавам.

Тя вече се е облякла.

Той:

- А защо лягаш тогава с мен? Какви са ти побудите.

Тя:

- "Лягам" с теб, само когато изпитвам безкрайно отвращение към себе си. За наказание. Днес обаче беше за последен път. Като комисноация за боя. И дано ти остане белег: ще започнеш повече на човек.

- Курва!

- Знам.

Ателието. ИВК и КМП. ИВК рисува. Писа. Неговият стил от онова време е някаква смесница от френски импресионизъм, редицилен /литературен/ немски диаволизъм, австрийски сецесион... Но талант, въпреки всичко, присъства.

КМП пие коняк направо от бутилка, разхожда се нервно.

ИВК:

- Много пишеш.

КМП не отговаря. Надига нарочно бутилката и пие дълго.

ИВК:

- И като пишеш по цял ден, какво правиш нощно време?

КМП изважда листче и започва да декламира. При него е трудно да се разбере кога декламира, кога говори естествено -

винаги с театрално-иронично приповдигнат:

- "Измислените думи много ми помагат.

Например Персифедрон.

Персифедрон - опашка на комета

Персифедрон - убийство на древен грък.

Персифедрон - удар в слънчевото сплитане
/което от момента на удара е престанало
да бъде слънчево сплитане, а е станало
сплитане на влечуги./

Персифедрон, Персифедрон, Персифедрон...

Докато изчерпам всички смисли
и в устата ми остане вкус на метал.

В случая - на бронз.

Бронзовото ми звиче
удря в бронзовото ми нёбце.

И ечи оглушителен звън.

Чувам си го само аз.

Ако думата бъде Йоланта,
/Йоланта, Йоланта, Йоланта.../
ще получа сребърна камбана..."

КМГ омачква листа, и го хвърля в кошчето.

Добавя:

- Така прекарвам нощите!

ИВК измъква листчето и прикливо го скътва в папка.

ИВК:

- Защо толкова често употребяваш думата "Персифедрон"?

И на други места го имаш. Изобщо какво означават тези "Персифедрон"?

КМІ:

- Нищо не означават. Нали сам чу: немислена думи.

ИБК:

- Не разбирам. Защо тогава... Сигурно влагаш някаква смисъл?

КМІ:

- Спасявам си съзнанието от Персифедронизация. Това е смисълът.

КМІ надига бутилката. Тя е празна.

ИБК:

- Какво ще кажеш?

Той има предвид Пистата, която довършва.

КМІ забива нос в картината.

- Тази Исусова кръв мирисе на ванилия...

Забива показалец в прясната боя, облизва пръст.

- И на вкус си я докараш... Това е все пак нещо...

А твоят Христос... И тия две мадами, както са го подхванали... Ако го сложат в тава, при тая ванилия, кой знае какъв пудинг ме се палучи...

Пак надига празната бутилка. Захвърля я.

На ИБК не му е много приятно, но се засмива.

- Казваш, че все пак е нещо... А как мирисе кръвта на абсолютния бездарник? И какъв вкус има?

КМІ:

- Просто мирисе не червена боя и има вкус на червена боя.

Работнически клуб. На входа Куклата и ИВК водят спор
о някакъв мъж, който вероятно не иска да ги пусне. Жестикულიрат,
ИВК вади някакъв документ. Най-после онзи се смилява. Драмата
влизат вътре.

Вътре. Литературно четене. Публиката е работническа.
Бурни ръкопляскания. Но поетът явно не е довършил, защото маха
с ръка за тишина. И: Финала на стихотворението му:

- "... И затова: борбата продължава!

И всяка смърт с безсмъртие се увенчава."

Това доста прилича на опомнен Ботев, но аплодисментите
не съборят тавана.

Отзад на столове са насядали други поети. Сред тях —
КМ.

Негов ред е. Излиза на трибуната.

- "Искам непосредствено преди това
за последен път да проверя гласа си.
Искам да си припоям мимиките,
искам в ловкостта на пръстите си да се
уверя.

(Престаравам се от обич и от уважение към
вас."

Хората не могат да разберат дали това е начало на сти-

хотворение или просто авторът им обяснява какво ще чете след малко.

КМІ продължава:

- "... Като она гениален архитект,
който от симпатии към мъртвия
и от възискателност към себе си,
бавел, бавел
предварително платения проект за гробница.
Мъртвецът обаче..."

В този миг огасва тока.

- Спокойно, другари! - чуват се гласове.

Пламват фитилчетата на предварително подготвени свещи.

Шумът утихва.

КМІ:

- Ще ви прочета нещо друго...

Започва:

- "Ако електрическите крушки почнат да ме изтезават
и устия, че се приближава О Н О В А
аз започвам да си мисля за бушоните.
Задължително е да се мисли в образи.
Образите трябва да са противоестествени
и обидни за бушоните..."

Светва за миг и пак изгасва.

КМІ продължава:

- "... Времето протича неусетно,
а бушоните, кога да е, изгарят..."

Смах. КМИ нарочно е избрал този текст, но същият, като че ли, се насочва срещу него.

Продължава:

- "... В тъмното настъпва миг успокоение...

Хващам двете котки --

мъжката и женската --

и започвам да им трия гърбовете...

Електрически искри се разшиляват..."

Смах, подвиквания, млукания...

Навън. КМИ, ИВК, Куклата.

КМИ:

- Такъв провал трябва да се полее. Отиваме на бар.

Тръгват.

Куклата:

- Извинявай, че се намесвам, но имам известен сайт в публиката. Тези хора бяха дошли не за твоите тънки преживявания, те искаха да чуят нещо за себе си. В такъв случай един прост лозунг е много по-силен, от най-префинения образ...

КМИ:

- Аз не съм префинен.

Куклата:

- Твоята грубост е най-претенциозната префиненост, която съм срещала...

КМІ:

- Чакай!

Тя:

- Коняк!

КМІ:

- Чай!

Тя:

- Нека бъде чай, щом не разбираш от комплементи.

В бара. Нито чай, нито коняк. На масата, в кошичка с лед, шампанско. ИВК и Куклата танцуват. КМІ пие сам.

Двамата се връщат.

КМІ прави знак на келнера.

- И един коняк.

Куклата:

- И за мен!

ИВК:

- И за мен!

В бара е влязъл Сидеров. Оглежда заведението, вижда тур-мата. Излиза.

Те също са ги видяли.

ИВК:

- Уплаши се! Избяга!

КМІ:

- Не искам да те радвам предварително, обаче тази

вечер ни очаква голям пердах...

Куклата:

— Да плащаме и да се махаме!

ИВК изпива на екс коняка:

— Аз на тоя веднаж му фризирах носа...

Един по един започват да пристигат мъжати; сякаш пръв от един калъп: четвъртити рамене, четвъртити челюсти... Даже нозете са сходни.

Последен влиза Сидеров.

Сидеров прави знак на келнера, подава му бележка.

Келнерът отнася бележката на Катерина. Тя хваща ръба на записката и я подига над пепелника. КМП пали клечка кибрит и запалва хартийката; тя изтлява в пепелника.

Един от групата става, приближава масата на Катерина.

— Един танц, госпожичке!

ИВК:

— Дамата е заета!

Онази се покланя и се връща.

Идва втори.

КМП става:

— А с мен не искаш ли да танцувам?

— С педераста не танцувам.

КМП го удря.

И боят започва.

Сидеров не се намесва, но КМП и ИВК нищо добро не ги ста-

ва.

Куклата грабва бутилката и я запраща срещу един от хората
на Сидеров.

- Браво мадам! - изкрещява брадат възрастен бохем и
се включва в боя.

Мнозина наскочат и заемат страната на тримата. Съотношени-
та на силите се изменя.

Същият възрастен бохема хваща Куклата, бута и страни: ИВАН
и КМІ:

- Изчезвайте! Изчезвайте! Тия са фантета.

Тласка ги към изхода.

Куклата е в квартирата си. По нощница. Седнала е пред тоа-
летка, почиства лицето си с кремове.

На вратата се почуква.

- Кой е?

Втори път се почуква:

Тя стиска зъби и отваря.

Сидеров. Много пиан.

- Не очаквах да те заваря сама...

Тя:

- По изключение!

Той прави залитанци стъпки, прави опит да разкъса нощницата,
но му прилошава и се шмугва в тоалетната.

Шуртене на вода.

Тя бързо облича направо върху нощницата кожено палто.

Сидеров излиза:

- Казах да се облечеш, а не...

Пак му прилошава и се връща обратно.

Куклата грабва чантата си и побягва навън.

ИВК е в ателието. Съблякъл се е по къси гащета и фланелка, засл е боксова стойка и размахва юмруци пред огледалото. Приятен възбуден е от боя в бара въпреки, че едното му око е затворено.

На вратата се почуква и веднага влиза Куклата. ИВК е страшно шокиран:

- Извинявай... Не очаквах...

Търси халат. Намята се.

Тя:

- Не се безпокой... И аз не съм в по-добро състояние.

ИВК посяга да свали палтото ѝ.

- Не! Не! - дърпа се тя.

- Тук е много топло...

Тя:

- Ще ме приютят ли тази нощ?

Той:

- Ето ще оправя леглото... Аз ще спя на матрака...

Тя:

- Не оправяй нищо, ще се наметна с одеялото... Обърни

се, моля те.

ИВК се обръща, но срещу него е огледалото и вижда, че
тя махайки палтото, отдолу е само по нощник. Куклата бързо се
вижда под одеялото.

ИВК:

- Какво е станало?

- Нищо...

- А защо си по нощник?

- Нали ти казах да не гледаш!

- Видях в огледалото. Без да искам...

Той поляга на матрака. Двете легла са в срещуположните
ъгли на ателието.

Тя:

- Имаш ли нещо за пиене?

ИВК става, налива, оставя нейната чаша на масичката до
леглото и се връща на своя матрак.

Отпиват глътки и мълчат.

- Катерино!

- Да! - гласът ѝ трепва.

- Аз те обичам!

Мълчание.

- Аз те обичам, Катерино!

Тя:

- Ти... Ти си добър човек.

Той:

- Ясно! Няма да те измъчвам повече.

Но пак се обажда:

- Спала ли си с човек, който не обичаш?

- Да.

- С мен би ли спала?

- Не. Но не ме разбирай криво: от теб изпитвам непреодолим срам...

- Ами ако дойда и те изнесля?

- Не си служи с речника на Кирил. На теб не ти отива...

- А с Кирил би ли спала?

Тя не отговаря пряко:

- На Кирил му стига собственият му цинизъм: Той ляга и става с него...

- Кирил не е циник, той само се прави на циник...

Нарочно заговарят за Кирил, да се отдалечат от предишната тема.

Тя:

- Добре, романтичен циник, да кажем... но той е болен скептицизъм, разочарования, отчаяние... и тази болест си е нудна за него, помага дори на таланта му, но ти трябва да се пазиш... ти си друг...

Той:

- От всичко отрицателно, което каза за Кирил, разбрах само едно...

Тя:

- Какво?

Той:

- Че с него би спала, а с мене не, защото съм добре-

душен мърильо...

Тя:

- Говориш неслепости! Ела при мене!

Той:

- Аз те обичам! Аз не мога без теб! А ти? Питам пак!

Тя:

- Ела...

Той:

- Тук са спали всякакви хора... и жени... Но от никого насем не съм взимал... Та да продължим за Кирил. Според мен той е гений. Гений, който се саморазрушава, и това го прави двойно обаятелен! т... А тебе... тебе ще те те нарисувам и ще те намразя. Всяко нещо, което нарисувам го намразвам. Ще ми позираш ли?

- Не! Нalley ми още мъничко.

ИВК търси в тъмното буталката, намира я.

- Да светне ли?

- Не! Не!

И той разбира, че тя плаче,

ИВК се прави, че не е усетил състоянието й. Започва да говори бързо, приповдигнато бодро:

- И все пак аз ще те нарисувам! Ще те нарисувам и няма да те намразя. Така както си по нощница ще те нарисувам... А около тебе: котки, котки...

Тя през хълцане, прави опит да влезе в шеговития тон:

- А горкия Мане е използвал за горката "Олимпия" само една котка...

- Аз ще сложа десет, сто, хиляда... Котки, котки, котки...

Тя почти е преодоляла хълцането:

- С което ще изразим вечното, мъркащо женско коварство...

- Точно така! Точно така!

Тя:

- А защо не нарисуваш и едно куче?

- Ще нарисувам! Едно, две, десет...

- Но тогава котките ще се разбягат...

- Ей, вярно бе, ако не беше ме подсетила...

Тя; с много нежен тон:

- Лека нощ, мило момче... В този момент...

Той; не желае тя да довърши фразата си; също много нежно:

- Лека нощ, Катерино! И добро утро...

Ателието. ИВК сам. Облечен е в официален костюм; тананки, опии - радостна възбуда.

Когато на вратата се почуква и влизат КМП и Куклата, той без предисловие започва да бърка в джобовете, вади пачки банкноти, удря ги върху масата и почти крещи:

- Аз съм богат!

Става му неудобно от това "аз":

- Ние сме богати!

Още по-щедро изявление:

- Целият свят е богат!

КМІ и Куклата не изглеждат особено въодушевени, но ИВК не забелязва.

КМІ:

- И кой глупак даде толкова пари?

ИВК:

- Не го познавам. Добре облечен. Приложил ми като предложи толкова пари. Има ли значение кой купува?

КМІ:

- Има!

ИВК грабва мрежа:

- Седнете! Идвам след миг! Ще празнуваме, та дори насилно ако трябва да ви задържа!

КМІ:

- Дай пари, аз ще отида да купя!

ИВК:

- Не! Вие сте мои гости!

Грабва една пачка и излиза навън. Останалите пари остават разпилени върху масата.

КМІ и Куклата мълчат.

КМІ:

- Неизястен наливник!

Куклата мълчи.

КМІ сважда от джоба си куп картички. Тръска ги на масата при парите.

Куклата:

- Какво е това?

Взема една от картичките и разбира.

Но КМІ успоредно обяснява:

— Това е неговият "Атентат в "Свети Крал"... Само че, заглавието е сменено: "Барварството на комунистите?... Ето и неговото име: Цяло целиничко написано... Тиражът е огромен... Ще получи още много пари... Не съм дошъл да злоредствам... Обаче... Обаче...

Към нея:

— Ти нали усещаш, че той е влюбен в тебе?

Куклата:

— Знам.

КМІ:

— Той, може да се каже, е почти девствен...

Куклата:

— Е?

КМІ:

— Вземи легни веднаж с него, да стане човек...

Куклата:

— Каква свиня си, Кириле!

КМІ:

— Той трябва да стане мъж! А на тебе няма да ти е за първи път...

Куклата му зашлепява шамер.

КМІ се засмива, отива до прозореца, вижда ИВК с пълната мрежа.

И ето какво прави: превърта ключа на вратата, дърпа шал

от раменете на Куклата, дръпва и блузката така, че се разхвърлят копчетата, разкопчава колана си, също и копчетата на панталона си... ИВК натиска отвън дръжката на вратата — заключено е.

Гласът му:

— Хей не си играйте! Отваряйте!

— Сега, сега... — обажда се КМЛ.

Нарочно се бави, после превърта ключа и пред изумения поглед на ИВК бърза да заключее копчетата на панталона си.

ИВК поглежда раздърпаната жена, действията на КМЛ.

Пусна тежко мрежата.

КМЛ с изиграна гъзност се понизва през отворения прозорец.

Куклата намята шала си.

Двамата мълчат.

Тя:

— Е, какво, ще празнуваме ли твоя успех?

ИВК:

— Вие вече го отпразнувахте с Кирил.

Вижда картичките на масата:

— Това какво е?

Тя:

— Това е причината за твоето тържество?

Той:

— Ти ли ги донесе да ме зарадваш?

Тя:

— Не, Кирил.

Той:

- Заговор правите срещу творчеството ми и любов върху леглото ми...

Тласка я върху миндера.

- Казвай! Казвай каква ти е таксата! Ето, вземи, вземи! Все едно какъв е произходът им! И по-мръсни пари си взимала!

Тя се надига:

- Как бих те ударила... Но и ти си охлюв, охлюв без черупка... Съжалявам те и се гнуся...

Тя излиза тръшкай вратата.

ИВК закрива лицето си в ръце, ляга, тресе се, после утихва.

Вратата се отваря, Куклата се връща. Гневно:

- И още нещо искам да ти кажа! Чуваш ли!

Разтърсва го. Той е в безсъзнание.

- Иване! Иване!

Удря бузите му. Намира вода, пръска го.

ИВК рисува. Цветя рисува. Вече много картини с цветя е нарисувал - платната стоят облежнати върху стените; някак показано, някак демонстративно. В стила се забелязва хем натуралистична точност според вида цвете, хем геометрична условност, която ги кара да изглеждат механистични; нещо мъртво, но жестоко като усещане.

Вратата тежко се отваря. Вътре полита КМ. Целият е окървавен, дрехите му са изпокъсани. Едва успява да блуцне стола.

- Кириле! Ще извикам лекар!

Кирил-взима бутилката:

- Да не си посмал! Това ще ме оправи.

И разказва:

- Още като излязох, трима ме пресрещнаха... Много професионално ме обработиха... успях да ритна един тука...

Посочил е слабините. Засмива се:

- Ама тия и там са бронирани...

Оглежда ателието:

- Каква е тая оранжерия?

ИВК:

- Сам Виждаш: цветя! Никога вече няма да рисувам политически сюжети. След оная история с "атентата"... Ти се ока-
за прав... А да видим как ще тълкуват цветята политически...
Какво ще кажеш?

ЩМІ:

- Ще каже, че твоите цветя са буржоазни цветя... да
не употреба фашистки...

ИВК:

- Но ти сам казваше да не търся изключителни сюжети.
... Та това просто са цветя! Може ли цветята да бъдат буржоазни,
пролетарски, фашистки, комунистически...

КМІ:

- И още как! Работата не е само до сюжета, а и до
начина на... Милата природа е безпартийна, но като я принесеш
на платното става класова... Толкова добър и естествен човск си,

а като почнеш да рисуваш, така се пренапрягаш, че губиш чара на таланта си. Запомни едно: имаш талант, но не го насилвай...

ИВК:

- Ти просто не уважаваеш таланта ми.

КМТ:

- Аз въобще не уважавам понятието талант. Талантливият човек е пълен с красиви илюзии, той пресъздава своите илюзии. Затова и ти си като талант, защото имаш илюзии. Геният, това е страст, неуважаваша много страст, освен самата себе си. В едно и също време на изява, талантът даже има фактивно превъзходство над гения... В очите на обществото... Той радва, успява; бидейки плод на илюзия, сам поражда илюзии у тълпата за духовна извисеност, със самият факт, че хем е красив, хем е разбирателен. Ех, леле мамо! Най-големият враг на гениалното творчество е талантливото творчество... Задачата на геният се усложнява: Първо трябва да бъде разрушено понятието за илюзорна красота създадено от таланта, та чак тогава да се усети собствения му революционен естетизъм. На всичко отгоре геният изглежда на пръв поглед по-примитивен от таланта, именно благодарение на собствената си мощ, на страстното си самоизразходване! Как ти казвам: Ти имаш дарба... И нищо повече... Никога не се опитвай да ставаш гений, уважавай таланта си такъв какъвто е, не го насилвай: Ще го изподиш, ще погубиш и дарбата, и душата си... Ще заприличаш на мене...

Става, мислицето си.

Връща се на боя:

- Знаеш ли какво беше странно като ме бежа... Остави боя: не го усенах, но минаваха хора, никой не се намеси, извърляха глави... Само едно дребно кученце на някаква едра мадама, се навърли да ми помага, захапа единия, онзи го ритна, кучето квикна, мадамата запищя, за кучето запищя, насъбра се народ... И ония изчезнаха... Ако вярвах в прераждането, бих искал след смъртта си да бъда куче...

Изважда пистолет, поставя го на масата.

- Имах това нещо, но не посмях да го употребя.

ИБК взима пистолета и го затваря в чекмедже.

КМІ не протестира. Спада, прегръща ИБК, целува го. Излизат без да каже дума. ИБК толкова е смутен от неочаквания изблик, че не прави опит да го спре.

ИБК в ателието си. Пак цвеля рисурата.

На вратата деликатно се почуква. ИБК не отговаря, продължава да рисува. Второ почукване - същото поведение на ИБК.

Вратата се отваря. Влиза Куклата. ИБК продължава работата си, без да погледне, без да поздрави жената. Тя стои права, гледа го с някаква смесица на тъга и омраза. Най-после пристъпва и тика в лицето му вестник. ИБК поглежда и вижда: снимка: тунел на КМІ.

Куклата сядва без поканя.

ИБК:

- Кирил!

Тя:

- Кирил...

Той пада в окута ѝ:

- Кой!

Тя:

- Там пише, има някакво обяснение.

ИВК захлупва глава в краката ѝ:

- Убиха го! Него!

Заридава.

Тя гали главата му.

Неговият плач се засилва. Тя притиска утешително с две ръце главата му.

Ненадейно ИВК скача, сграбчва Куклата, мата я върху миндера. Рипа върху нея, сякаш тя е виновна за смъртта на Кирил: целува я със жестокост, тресе се от плач, хапе я.

Тя нито се съпротивлява, нито го поощрява.

Вестникът се оказва затиснат от двамата и при техните движения снимката на убития Кирил се гърчи, сякаш отново преживява агонията от куршумите, или съучаства в екстаза на двамата. Все едно.

Куклата лежи върху миндера.

ИВК, надвесен над масата, е разтворил папката със стиховете на КМТ. ИВК е по долни гащи до коленете, ватена блуза с

обърната навътре яка — смешен като садец, трогателен като състояние.

Прелиства паниката със стихове, чете откъслечно:

— "През площада бавно преминава
тридесет и две годишен мъж.
Уморено дрехите си къса,
с непохватни пръсти се опипва
и повтаря все едни и същи вопли:
"Ах, къде ми е тялото!
Ах, върнете ми тялото!"
Ах, красивото му тяло се извива.
Мускулите като ослепени лъвове
скачат
всеки сам за себе си."

Добавя от себе си:

— Няма го тялото! Няма ги лъвовете!

Продължава:

— "Една амеба,
една гигантска амеба
всеки ден
със свръх усилия
скъсява разстоянието между мен и себе си:
мърда лъжекрачката си,
размахва лъжеръчницата си,
разтяга лъжеусмивницата си."

Прескача текст:

- "В оня миг,
когато ме достигне,
тя ще се превърне в идеален
кротък
и трагичен кръг.
Дълго време ще блещукам в нея
като собствена материя.
И когато запълзим отново,
аз ще бъда може би едното
лъжекраче
лъжекраче
или лъжеусмивчица."

Размахва панката:

- И това ли остава от човека? Някакви съмнителни
редове: полуирония, полуплач...

Отново зачита:

- "... Или стискам в юмрука си
малко стъклено топче.
И започвам да мисля за топчето;
а то започва да расте в юмрука ми -
все повече и повече.
Достига размер на планета.
Ръката ми обаче си остава същата.
И не изпитвам болка, а изпитвам лугава сласт
от несъразмерния юмрук и топчето-планета.
Преди да имам стъкленото топче,
държех в ръцете си момиче -

дребно момиче с големи гърди и тънки плешки.

И резултатът беше същият..."

Изведнаж хлопва папката и пита Куклата:

- Ти имаше ли нещо с него?

Тя:

- Точно с него не съм имала "нещо"...

ИВК отива към едно обърнато гърбом платно. Обръща го с лице към Куклата:

- Помниш ли, че веднаж ме нарече охлов? Ето, виж: един от тези многобройни охлови съм аз!

Картината представлява Куклата гола. В главата има портретна точност, тялото е деформирана женска ^мпощност; върху цялото тяло са пролазили охлови, подчертани са гадните седефени следи...

ИВК и Куклата вървят по софийска улица.

Вътрешност на къща. Широко, вито стълбище - като в училище - не изглежда, че е частен дом.

Млад човек ги посреща, въвежда ги в огромен кабинет - вътре АЦ. Здрависвания.

Куклата:

- Господин Цанов, извинете, че ви безпоскоим...

Подава му вестника със снимката на убития Кирил.

- Да? - Отчудва се АЦ.

Тя:

- Този човек беше наш близък... Не можем да отхвърлим
трупата...

АЛЦ:

- Но Катерина...

/значи те се познават./

През цялото време ИВК не откъсва напрегнат поглед от
картините на стената зад гърба на АЛЦ. Това са негови "цветя".

АЛЦ се обръща:

- Харесват ли ви картините?

ИВК:

- Не!

- Защо?

- Защото са отвратителни!

- Мнението на специалистите...

- Картините са мои, а специалистите са глупаци!

- О, много ми е приятно! Значи имам честта с автора.

Куклата се намесва:

- Господин Цанов, бих желала да разменим две думи
насаме.

АЛЦ вдига рамене.

ИВК троснато се покланя и излиза.

ИВК се разхожда навън.

Куклата излиза. Двамата тръгват. Тя му подава някакво не-
запечатано писмо. ИВК чете. Връща писмото.

Пред будката на полицейския участък. Полицаят обяснява
със жестове, накъде да вървят.

Табелка "НАЧАЛНИК".

Куклата почуква на вратата. Двамата влизат.

Вътре — Сидеров.

Смущение и от двете страни.

Сидеров; иронично:

— С какво можем да ви бъдем полезни?

Куклата:

— Търсим господин Младенов.

Сидеров:

— Господин Младенов аз го замества!

Зад гърба на Сидеров, върху стената, отново "цветя" от ИВК.

ИВК се е втренчил с ужас вече.

И Сидеров извързва глава към цветата.

ИВК побягва навън.

ИВК в етелието.

Весен, истеричен, луд: изтърбушва платната с цвятата и рис,
Когато погромът е извършен, хваща главата си:

- Господи, аз съм свършен... Господи, аз полудях...
Не мога повече... Кириле...

Тръшка се на леглото. Постепенно конвулсиите утихват.

Една от малкото неунищожени картини е "Куклата с охлювите".
Куклата е довела лекар. Той току що е сложил инжекция на
ИВК. Обяснява на Куклата:

- Крайно нервно изтощение. Ще се съвземе...

Тя вади пари от чантичката. Лекарят свива ръката ѝ в юм-
рук, задържа^я повече от колкото трябва, поглежда "охлювите", по-
глежда Куклата:

- Понякога художниците злоупотребяват сексуално с мо-
делите си... Трябва да го пазите известно време...

Куклата пламва.

- Аз пак ще намина...

Излиза.

Куклата сяда. Насълзява се.

- Иване! - тихо прошепва.

Той е в безсъзнание.

- Иване, толкова ли приличам на курва...

Бавно излиза.

На масата има хляб и други храни.

Лицето на ИВК - изведнаж то почва да се гърчи; дълго време; впечатление за агония. Не е агония - ИВК кихва, отваря очи. Стои миг така.

Скача с предишната истерична енергия, но каквото върши, като ^исборнабул по върши) грабва хляба от масата, изважда пистолета от чекмеджето, устремава се навън.

Върви и рѣѣ от хляба. Пред себе си вижда жена, която води на верижка куче. Доберман-пинчер. В гръб жената много прилича на Куклата.

- Катерино! Катерино! - вика с пълна уста той.

Само кучето се обръща и оголва зъби.

ИВК е на площад "Възраждане".

к

II.

Трийсетте години. Площад "Възраждане", където беше тогава - автобусната агенция, градинката. Очукани Опел-блицове потеглят на редки интервали. Техният маршрут е югозапад, обратната страна на Витоша. Селяни товарят багаж.

В градинката нервно се движи ИВК. Неговото поведение рязко нарушава общата картина на нормално, кротко ежедневие. Той е сграбчил с две ръце цял хляб, продължава да ръжда ожесточено сдри залъци, жестикулира и непрекъснато говори с висок декламативен, отрищен тон. Ту подтичва, ту се заковава в театрални пози. Възможно е той не театралничи, но превъзбудата докарва такъв ефект.

- Ах, колко е възбудено да предвкушаваш собствената си смърт! Ако наркоманите изпитват същата - върховно болсзнена, отчаяна, патетична, глуха, раздираша, успокояваща, бунтовна, примирена, сладостна страст, то аз разбирам доброволното им робство, отказа от воля, бягството от бедняшката дисциплина на нормалното. Ах, този адски рай, това трагично единение на несъвместими, на смъртно воюващи светове от чувства.

Поведението на околните: те въобще не обръщат внимание на ИВК, сякаш такова държание е най-естествено, сякаш само до преди миг и самите те са правили същото, или нещо подобно, но вече са ушорени, свършили е техният спектакъл, и сега престо с дошъл ред на ИВК.

А ИВК не е престанал - да се движи, да къса със зъби залъци от хляб и да говори:

- ... И както при наркоманите, времето на самоубиство тече според собствени закони... Не, не! Аз не съм наркоман! Не съм виждал дори наркоман, ако изключим пияниците... Май състоянието на влюбения е по-близо до това на самоубиство. Сравнението е нечисто. И по-точно! А?

Малка къща е прилепена към автобусната станция. На перона на прозореца седи мургаво момиче; краката ѝ се отвян. В скута на момичето има грамофон; върти се плочата

"Родено съм циганче черно..."

Самото момиче също е циганче. То е онова циганче, дето позираше на ИВК за вдовица. Щом свири плочата, момчето реднага я пуска отново. И така до безкрайност.

"Лицето ми е черно,

сърцето ми е черно..."

Момчето маха крака в такт с мелодията.

ИВК нито вижда момичето, нито чува мелодията.

- Влюбените и самоубийците! Точно така, разбира се! Ако съдя по себе си, самоубийството е най-крайният, най-отчаяният акт на любов към живота. Сетна проява на доблест, тогава когато...

Изглежда се с преуморил - сяда на пейка. Това скръб за миг мисълта му.

- Изразявам се най-несвързано именно в моментите на най-голяма мисловна яснота. На мен не ми отива да бъда умен със словото, аз съм умен със ръката си, с дясната си ръка. Когато тя рисува, аз не мисля. Тя мисли. Дясната ръка!

Размахва дясната си ръка.

"Лицето ми е черно..."

На друга далечна пейка са седнали две бебъчки. Говорят си. Внучето на едната пълни кошичка с пясък. То е 3-4 годишно. Казах, че никой не обръща внимание на ИВК. Детето обаче приближава. В едната си ръка държи кошичка с пясък, в другата - лопатката. С нарастващ интерес то се втренчва в устата на ИВК - този уста, която едва ли не със злоба поглъща едри зальци хляб, и с не по-малка енергия изхвърля звуци. Детето, неусетно за себе си може би, бърка в кошичката с лопатката и хвърля пясък в устата на чичкото. ИВК нищо не усеща - пясъкът хрущи между зъбите му, но той не прекъсва своя монолог. Детето ритмично започва да хвърля пясък - върху хляба, лицето, устата. То самото е като хипнотизирано - няма зла умисъл, просто нещо отвътре го кара да постъпва така.

А ИВК продължава:

— Колко радост ми носи чувството за смъртта! Ако бива мига, то не е от страх! Има нещо гастрономическо в това отлагане: искам да се насладя със всичките си сетива, да изживя цялата сладост...

Момичето върти дръжката на грамофона. Игличката се плъзга върху плочата. То връща мембраната отначало.

"Родено съм циганче черно..."

Детето продължава да хвърля пясък.

— И най-тъжната песен, ако има бодър припев, то цялото звучене е бодро. Темата на моята песен е с м ъ р т! С м ъ р т! Какво: тъжно? Трагично? Да, обаче моят припев, моят рефрен е: П о с о б с т в е н а в о л я! П о с о б с т в е н а в о л я! И всичко зазвучава друго яче...

Изглежда, че музиката от грамофона се е набила в съзнание-то му, защото той скача, и запява по мелодията от плочата.

— П о с о б с т в е н а в о л я, циганче черно, родено само за любов, което не е циганче черно, а е самата смърт по с о б с т в е н а в о л я и всичко ще стане, и цветята

годежни за теб, които няма да бъдат за теб, а за мен, защото аз съм предстоящият мъртвец по собствена воля, по собствена воля...

Изведнаж той поглежда хляба в ръцете си, усеща пълните си уста. Почти ужасен казва с тон различен от досегашния:

- И какво? Аз ям! В такъв момент, на върховно такова ... Пфу!

Хвърля остатъка от хляба, плус нагълтаните залъци. Втурва се към поредния, потеглящ вече автобус.

- По собствена воля! По собствена воля!

Щом ИВК хлътва в автобуса, момичето опира грамофона, хлопва капака и се скрива вътре.

/Б.А.

Ф. Монологът на ИВК може да изглежда дълъг, но аз гледам на него като средство, което изразява особено душевно състояние, а не разчитам на смисловия ефект, т.е. може да не чуем нищо друго, важно е да усетим болестната преизбууда; освен това имам странично действие, което би понесло дължината. Ако, все пак, се получава впечатление за повече, най-лесното е да се съкрати.

2. Обратната страна на грамофонната плоча е песента "Ганка черна, врачка една". Този текст може би е по-точен като комична асоциация спрямо състоянието и измерението на ИВК/.

Автобусът е полупразен. ИВК стои разкрячен на пътчетата между седалките, залита на завоите, но не сядва.

Кондукторът върви с кошан билети. Спира пред ИВК, въпросително го поглежда.

- - До к р а я! До к р а я! - почти изпява ИВК.

Неговото празнично настроение, след краткия шок от хляба, отново се е върнало.

Кондукторът пише върху кошан билети, подава му листче, излучава парите и отминава.

ИВК чете написването в билета, засмива се и казва високо, но неадресирано:

- Аз му казах: до к р а я! А той ми дава билет до последната спирка. До к р а я , казах, до к р а я!

Прави пауза, досеща се нещо, и с опит за хитра усмивка, добавя:

- Обаче по с о б с т в е н а в о л я! П о с о б с т в е н а в о л я!

На седалките вдясно седят двама селяни. Те са облечени в празничните си дрехи, разстлали са кърпи на скутовете си и ядат хляб и сланина; педантично режат залъците в правилни кубически форми.

ИВК още не е седнал. Гледа селяните, забива показалец към тях и без друго предисловие започва да им говори:

— А да се басираме, че вие драмата сте селяни! В градски дрехи сте облечени, но веднага позвух, че сте селяни! Незнах, по начина на дебелината, по характера на тлъстостта позвух. Селяните са дебели по един начин, а гражданите по друг! Тлъстият селянин тлъстее както дивите животни: ред сланина, ред мускули ивици — месото му е "шарсно". Дебелият гражданин е дебел като питомно животно: равен слой сланина го обгръща...

После добавя по-тихо, като тъжен протест:

— И не мога да проумея, защо е разпространено схващането, че градският начин на тлъстеене е по-естетичен?

И тук, както в градинката, сколните са абсолютно безразлични към думите и поведението на ИВК. Само един от селяните му подава с върха на ножчето си хляб и сланина. ИВК прави гримас и погнуса.

Минава време, ИВК мълчи. Тези кратки мигове не глъбнеет /или умора/ ни се струват цяла вечност на пасивност спрямо новия му /болестен/ стереотип на поведение.

И — ето — ИВК бърка с едната ръка в джоба и съвсем по детски заявява:

— Аз пък имам пистолесет!

Започва с нежна обяснителност да говори за пистолета:

-Ето го, притиснал се е до хълбока ми... Металът вече се е затоплил от тялото ми, изравнил се е със собствената ми температура и ми напомня за себе си посредством формата, а не посредством хладината...

Изважда пистолета, поднася го към лицето си, поглежда го, целува го.

- Мой скъпи приятелю! Мой единствени приятелю!
Силен гръм. Автобусът се разтриса, поднася, спира.

Автобусът стои сред изровен селски път. От едната му страна - хълмисто поле, от другата - полегати гористи склонове на планина.

Пътниците са направили полукръг около спуканата гума. Гледат с плаха упоритост без да мигат, сякаш някой им е внушил, че ако са достатъчно съсредоточени, ще успеят с поглед да напомнат гумата.

Затопа пък шофьорът и кондукторът с безразличен вид са седнали далеч настрани - на тях единствено им е ясно колко безнадеждна е цялата работа. Кондукторът изважда тесте карти, поднася на шофьора да сече и започва да раздава.

ИБК се повъртава около двете групи и заявява тържествено:

- Ето аз тръгвам!

Никой не му обръща внимание.

- Горещ на самия връх!... Ще чуете...

Никой не му обръща внимание.

- Последно сбогом!

Размахва пистолета:

- И само ехото!...

Той тръгва към гората. Нито един поглед не го съпровожда.

Малко преди да хлътне в гората, шофьорът и кондукторът хвърлят картите, скачат и се сбиват - някой от двамата е играл нечестно.

Селяните продължават да гледат гумата.

ИВК върви из гората. Тя е стара, гъста, тъмна гора. Чуват се ромон на поток; ту заглъхва, ту се засилва. ИВК се ослушва; от походката му разбираме, че е избрал речния шум за слухов ориентир. Остър звук от съчупена съчка го стресва, птичи крила изпърхват - той инстинктивно свежда глава. И други, непонятни звуци. Походката на ИВК става плаха, колеблива, често спира, ослушва се...

И така - той продължава колебливо, с озъртания и спирания.

Подпира ръце върху дебело дърво, почти прегръща ствола.

Задъхан е. И казва, сякаш на самото дърво:

- Аз... така... поотвикнал съм... изглежда... от природата, ... и тези... тук... разни звуци... Градският шум е все пак по-различен... Затова... сега... нещо... Смещен съм, а?

Всичко това изговаря с гузна, извинителна усмивка.

Поема отново. Но изповедта пред дървото не го е успокоила.

Съпровождат го непривичните звуци, сумракът сякаш се засилва. Неочаквано за себе си, ИВК изважда пистолета. Върви без да престава да се оглежда. И отново му става неудобно пред самия себе си. Пак заявява гласно /изглежда вече не може да мисли на ум/:

— Абсурдна работа! Може ли човек, който е тръгнал да се самсубида, заедно с това да изпитва такъв страх? И то от какво?

Обяснява по-бодро:

— Хич не ме е страх! Просто глупаво ми се вижда някой див звяр, или нещо подобно, да свърши тая работа вместо мен. Ще се чувствам ограбен. Защото нали аз по собствена воля...

Прибира пистолета. С пресилена бодрост прави походката си небрежна и прави опит да запее:

— П о с о б с т в е н а в о л я. П о с о б с т в е н а в о о о л я...

Гората просветлява. ИВК уързва крачки. Пред него блесва поляна с безброй ращялци цветя — всички багри.

ИВК спира, закумвява като шибнат през очите.

Поглежда отново, лицето му се изопва, минават мигове, най-послед с труд размърдва уста и прошепва:

— Цветя!

В първия момент ние възприемаме това състояние като екзотазна реакция на естет. Макар и прекалена.

Но лицето му постепенно добива злобен, нападателен израз.

- Црета! - изкрещява той и се нахвърля върху тях.

Тъпче, къса цветята. Започва да лази, да се въргаля.

- Црета! Црета!

Гневен плач го разтриса.

- Цре-тя! Цре-тя!

ИВК седи и тежко диша на другия край на полянката. Целият е омърлян от пръст и цретен прашец. Оглежда изпотъпканите стъркове - добре е воювал. Но забелязва оцеляло цвете - става и го стъпква. Поуспокоил се е, дори се усмихва и казва иронично към самия себе си, може би:

- Црета, а?

Гузност спрямо отминалия импулс.

ИВК върви на открито край планинската река. Проходимите места се оказват обаче ту единия, ту другия бряг, така че, ИВК постоянно е принуден да прекосява реката върху изпъкналите камъни.

Стръска го някакъв глас:

- Е-хей! Къде драпах като н е к т о н по реката?

III.

Далеч на отсрещната страна стои старец подпрян на тояга. Той е извикал. ИВК предлага рекичката. Приближава.

Старецът повтаря въпроса:

- Къде драпах нагоре като н е к т о н по реката, викам?

Н е к т о н? Навярно това е някакво местно понятие употребявано в преносен смисъл.

Старецът сякаш чува мисълта му.

- Неее... Неее... Ще ти обясня. Н е к т о н ъ т е водно животно, което плува на далечно разстояние, като преодолява силата на теченията. Думата има гръцки произход, от *helton*, което означава п л у в а щ о. Плу-ва-що...

За нагледност той изписва думата с тоягата върху пръстите: *nekton*. Не забравя и ударението.

- Тука, на последната сричка е ударението!

А, ясно - старецът е грък, помисля си ИВК.

- Неее... Не съм грък.

Ако един луд срещне друг по-луд от него, то първият луд започва да ни изглежда нормален.

- Тукашен ли си? - обажда се ИВК.

Старецът посочва с тоягата жалки развалини от селски къщи.

- Виждаш ли ония Р у н и там?

ИВК го поправя:

- Не се казва Р у н и, а Р у и н и.

- Л а п с у с л и н г в а, грешка на езика. Знам разликата между Р у н и и Р у и н и. Р у н и т е са най-старите писмени знаци на скандинавските германци, запазени върху надписи на камък, метал и други предмети. Но аз казахтина в случаите предвид Р у и н и т е, а не Р у н и т е. Л а п с у с л и н г в а, казах. За развалините става дума - Ру-и-ни!

Поема дъх и продължава:

- Освен Р у и н а има и друго название за обособяването на развалина: Ру-де-ра! Р у д е р а! То е латинско. Там: растенията, които растат върху развалините се наричат Р у д е р а л и и. Ру-де-рал-ни! Така че, копривата, подбел, живовляк и еди какво ви, дете ги гледаш поникнали там, може да не ги назоваваш коприва, подбел, живовляк и прочее, а да ги подредеш под общото наименование Р у д е р а л и и!

Без никакъв преход подава ръка:

- Данил! Приятно ми е!

ИВК не си казва името, измърморва нещо като "добър ден"

Старецът пак започва:

- Виждаш ли оння там а р к о з и? Нали знаеш какво е а р к о з и: грубозърнести пясъчници, които съдържат много фелдшпатови зърна, предимно ортоклав /25-60%/...

ИВК не издържа:

- Кой си ти! Какъв си ти!

Данил съвсем спокойно отговаря:

- Аз съм аристарх. Откакто еслото загина, станал съм аристарх.

- Лъжеш. Ако не лъжеш, пак лапсус ли нправи си направил.

Старецът изсвирва с два пръста и от близкият храст изскача една свиня. Тя е дива. Свинята дотичва и сяда при тях. Точно поведение на дресирано куче.

/Б.А.

Режисьорът поиска свинята да бъде препарирана, а не жива. Добре./

Значи: вместо свинята да изскочи при подсвирването, самия Данил я изтегля с канап. Свинята е на дървени колелца.

- Но тя е... тя е...

ИВК иска да каже "мъртва", или "препарирана", но старецът го прекъсва с гняв и ужас преди да бъде изречена подобна дума:

- Каква е! Каква е! Нищо й няма. Нищо й няма!

ИВК променя края на фразата:

- Искях да кажа... тя е дива...

Старецът рязко се успокоява; едва ли не е с чувство на благодарност дава своето обяснение:

- Всяко нещо е било диво, преди да стане питомец.

- А другите? Къде са другите?

- Какви други? Защо други?

- Нали разправяш, че си свинар. Къде са останалите свине?

- Няма други. Нима броят на свинете е цена за свинарството? И ако е така, какъв трябва да бъде цензът?

ИВК се предава:

— Добре. Само че, тоя твой речник...

— Ето сега ще го донеса...

Той тръгва. Наблизо има още нещо като колиба-землянка.
Данил влиза и се връща с подвързана книга. Подава я на ИВК.

ИВК разгръща подвързията — на първата страница:

К Р А Т К А Е Н Ц И К Л О П Е Д И Я.

ИВК се засмива:

— Кратка енциклопедия! Значи тая твоя култура?...

— Да, да, от това е.

Прозвучава далечен женски вопъл пълен с отчаяние и заше-
ха едновременно. Този вопъл е някаква фраза, която не разбираме,
защото викът е прецеден през десет еха.

ИВК се стресва. А Данил споксйно казва:

— Надежда.

И понеже на ИВК това име нищо не му говори, Данил казва:
да:

— Добра Надежда.

И свръх уточнява:

— Нос Добра Надежда.

ИВК:

— И какво каза тя?

Данил:

- Все това: "Ех, господин Хор^и, господин Хор^и..."

Отдавна не беше се обаждала.

ИВК се отказва да разбере за какво става дума.

А Данил ще продължи разказа си как и откъде се е сблъскал с енциклопедически речник.

- Та ставаше дума за аркозите... Намерили студента паднал край аркозите. Ранен. Представяш ли си?

ИВК:

- Не е толкова трудно. Представям си. Студент.

Данил:

- Добре, щом не е толкова трудно! Кажете тогава: студентът има ли Брада?

ИВК се засмива:

- Е, чак до там... Такава конкретност...

Данил:

- Човек трябва да си представя конкретно, иначе стават грешки!

Данил смменя тона:

- Слушай, ти си много напрегнат, ти си стегнат, твоят поглед е обърнат навътре, преживяващ дребна лична драма, затова не можеш да... Я се отпусни! Не мисли за нищо друго! Погледни в една точка...

Оглежда се за "точка". Посочва свинята.

- Погледни в окото на свинята, отпусни се и не мисли за нищо...

ИВК:

- Нещо като медиум?

Данил:

- Нещо такова.

ИВК полуотегчено, полу с ирония към себе си, поглежда
окото на свинята.

Данил пак започва разказа:

- Намерихме студента край а р к о з и т е...

И, ще се окаже, че ИВК ще си "представя", т.е. ще види
картинно, онова, което му говори Данил. И все едно дали го е
видял в окото на свинята, или в собственото си въображение.

Гласът на Данил:

- "...Там го намерихме: полужив, премръзнал, с
разпран крак..."

До тук ИВК е виждал само окото на свинята. От сега раз-
казът ще оживее.

Гласът на Данил:

"Излязъл студентът сам в планината... Имало курко,
една книжка и флөберова пушка: да му пази страх..."

Разказът вече е действие. А този студент е АЛЦ на осем
години.

Гласът на Данил

"И макар, че беше пролет, излязла буря гонела..."

Като утихнала бурята, мъгла се спуснала... Студентът се заблуди. Тръгнал надолу, по коритото на реката, дано се добере до селище... Виждал само на няколко крачки пред себе си...

Виждаме всичко това. Изобщо подходът, или по-скоро отношението между разказ и изobraжение трябва да бъде строг илюстративен, демонстративно схематичен.

"Ненадейно пред него изскочила свиня. Дива свиня. Студентът много се уплашил, стиснал флoбepoвaтa пушка... Обаче свинята се държала приятелски. Нещо повече: тръгнала пред него на няколко крачки. Сякаш му сочила пътя. От време на време свинята се обръщала "да види" дали студентът я следва. Обаче нервите на студента не издържали... "Не ми издържат нервите" все повтаряше после", не можех да понеса едновременно да ми бъде Виргилий". Тогавa не знаехме какво е Виргилий, после го разбрахме... Тръгнал студентът, а свинята рязко се обърнала, профучала край него и разпрела десния му крак... Намерихме го паднал край аркозите..."

Ето ги аркозите. Селяни вдигат ронения студент. Той отваря очи и казва:

- Нервите не ми издържали...

И пак затваря очи.

Селска стая. Студента. Местни хора. Разказът на Димитър

продължава:

"Излекувахме ние студента..."

Всички пият в чест на излекуването.

Студентът:

- Нервите ми не издържаха!

/Да се знае, че тази повтаряща се реплика е единственият реален знак спрямо обстановката произтичаща от разказа на Данил./

Гласът на Данил:

"На сбогуване студентът ни подари тая книжка...
тоя речник, де... Нямахме друго какво..."

Сбогуват се навън. Студентът се отдалечава, маха с ръка и пак извиква своето:

- Нервите ми не издържаха...

ИВК. Данил. Свинята.

Данил:

- Сашко се казваше. Много добре момче. Преведен-
тител!

ИВК:

- Даниле, защо не пратиш свинята да пасе...

Тази втрещена, непримръдваща свиня го смущава.

Данил:

- П а с е т я п а с е !

ИВК:

- Как ще пасе, като не пасе!

Данил: още по-натъртено:

- П а с е т я п а с е !

Пак се чува вопълът на Добра Надежда. Сега когато сме предупредени какво казва, може би ще хванем нещо като: "Ех, господин Хорн, господин Хорн..."

Данил:

- Слушай сега, слушай... Мене слушай!

И ИВК, без да съзнава, може би, поглежда окото на сцената - да се подпомогне за продължаващия разказ.

Селската кръчма. Само мъже. Данил е разтворил Речника на първата страница. Чете.

- Буква "А". "Аба", турска дума, дошла от арменски: Вид дебел тепан плат; бало; Мъжка дреха от такъв плат, обикновено без ръкави.

Селяните се споглеждат озадачено: та повечето от тях са облечени в аби; това ли е мъдростта скрита в книжовното слово?

Данил продължава:

- "Абаджия"; шивач на аби...

Селянин:

- Даниле, я зарежи тая работа! Кой не знае какво е аба...

Данил пак продължава:

- "Абдал": означава глупак...

Селяните се засмиват.

Глас:

- Ние сме абдали, че сме седнали...

Друг:

- Даниле, я да си разделим хартията на тая книжка, да си вием тютюна в нея... Друга полза не виждам...

Данил прелиства няколко страници:

- "Абстракция"; Мислено извличане на съществените свойства, отношения и страни на предметите или явленията...

Гласове:

- Какво? Какво?

Данил чете:

- Отвлечено понятие...

Глас:

- Чакэй, чакай, нищо не разбирам...

Данил:

- ...Теоретично обобщаване...

Глас:

- Стой, Даниле! За какво става дума?

Същият; към друг селянин:

- Ти разбра ли нещо?

- Не!

Към трети:

- А ти?

Отрицателно поклащане на глава.

Към Данил:

- Я разясни по-човешки за какво става дума.

Данил:

- Ами...то си пише..."Отнемане на част от цялото..."

Прекъсва го някой:

- Значи, мене, вълк като ми отнеме агне от стадото,
става Абстракция, така ли?

Данил също много е затруднен. Отговаря сериозно:

- Не...май не е това...тука пише да отнемеш "понятие",
а не агне...

Предишният селянин:

- Значи ако бях кръстил агнето "Понятие", щеше да има Абстракция? Като е Борко, няма Абстракция! Ама то беше мъжко...

Данил; прелиства речника:

- А да видим натам какво има...

Протестиращи гласове:

- Не, не!

Селянин:

- Аз се амбицирах да разбера какво значи това Абстракция.

Друг:

- И мене ме амбицира...

Данил:

- По-добре да премислим някоя и друга нощ, та после всеки да каже...

Един много едър мъж- Тодор Петров - единствен е чукал на това обсъждане. Той е стиснал между коленете си коларско колело, мери спиците с конец, нанася дължината им върху шишата и вгълбено нещо си мърмори. Той става изведнъж, слага колелото под мишница и напуска кръчмата.

Селянин:

- А барем да идеме да погледаме как Станка ще бие Тодор.

..... Всички се надигат.

Къщата на Тодор. Селяните се струпват около прозорчето и виждат как Станка бие мъжа си. Колкото той е едър и кротък, толкова тя е дребна и зла.

.....

Данил. Свинята. ИВК.

ИВК се е втренчил в нещо на земята и има вид на човек, който всеки миг ще припадне от ужас.

Данил проследява погледа му, не вижда нищо обезпокоително.

ИВК със схваната челюст проронва:

- Цвете...цвете...

Данил неразбиращо поглежда - да, има някакво цвете.

ИВК с нарастващо въннение:

- Цвете...цвете...

Данил стъпква цветето с крак!

- Цвете като цвете! Не е змия.

И продължава с чувство за абстракцията:

- О, всеки от нас познаване мъката: умряло дете, окуцал кон, бита от градушка нива, измама на жена, предателство от приятел...С една дума; к о н к р е т н и беди... Но мъката от нещо непонятно или по нещо непонятно, неуловимо, изплъзващо се...С една дума: А б с т р а к ц и я т а, де... Ож, то е нещо неопикуемо, то е болест без име, то е като такъв

огън, то е като такъв дим, дето и дима, и огъня не виждаш, а хем те изгаря, изгаря, хем те задушава, задушава... То е мъгла, в която изгубваш посоките: и към другите, и към себе си изгубваш посоката... На какво да се опреш? Странно!

ИВК вече се е успокоил от цветето и поглеждал окото на свинята...

Дълбока нощ. Но селото не спи. Нощ на терзания. Абстрактни терзания.

Вътре в къща. Мъжът и жената лежат с отворени очи. Отвреме навреме той тежко въздиша.

Тя:

- Стига си пъшкал! Ще полудееш... Аз ще полудея...

Той въздиша.

Тя:

- За какво мислиш? Какво те яде отвътре... Кажй да.

Той въздиша.

Тя:

- Пак ли тая пуста А...А...

Той; тихо, но с наслаждение:

- Абстракция...

Тя:

- Да опустее дано!

Разтърсва го:

- Нито си я виждал, нито си я пипал!

Той:

- Усещам я... А-а да я хванеш: като мокра връв се
изплъзне...

Тя:

- Каил съм жена да беше; хем да ти счупя главата,
хем да знам за какво... А то...

Той въздиша.

Тя:

- Не мисля за нея, за мене мисли!

Опитва се да го приласкае.

Той става. Облечен е в дълга бяла нощница. Отива към
прозореца.

Тя озлобено му подхвърля:

- Слушай какво ще ти кажа: Който гони дивото ще из-
пусне питомното! Разбра ли? Да не кажеш после...

Осъзнава, че заплахата ѝ сега за сега е неосъществима:

- Дип всички мъже полудяхте по тая Абстракция. Не сте
мъже вече!

През плач:

- Скопи ви тая Абстракция!

Той е забил нос в стъклото, гледа навън. Обръща се:

- И друго ме мъчи: може ли нещо хем да бъде безкрайно,
хем да има край? И какво е това!...

Тя отговаря без да се замисля:

- Може! Любовта!

- А!- възкличава той, поразен от точния отговор.

Отново опира чело в прозореца.

Все същата нощ. Навън. В двора на друга къща е приседнал селянин. И той е в бяла нощница до петите. Отдалеч го виждаме - като силует.

На прага излиза жена.

- Гавриле! - подвиква тя - Гавриле!

Селянинът не отговаря. Той е захлупил лицето си в длани. Ако приближим, ще видим, че раменете му се тресат. И хлипане се чува.

- Ееех, Гавриле, Гавриле!

И тя проклиня абстракцията.

- Да опустее тая Абстракция! И на оня свят мира да не наиде! Изяде ми човечеца!

И тя избива на плач. Прибира се.

Друг двор. Същото нещо. Ридае мъж по нощница.

Единият:

- И ти ли, Георги...

Другият:

- Сън ме не фаща...

- И мене...

- Как си я представяш тая работа?

- Коя?

- Коя! Същата! Абстракцията.

- Ами... как да ти кажа... Гледам звездите, гледам звездите... дълго... Пред очите ми замержелее... и таман почне нещо да ми прилича... на нея... на Абстракция, оп: няма я...

- При мене е друго... Като дойде привечер... нито е ден вече, нито е нощ истинска... точно на тоя ръб, на тая граница... една топка почва да ми върви към гърлото... от езичката към гърлото... А-ха да изскочи... Иде ми да извикам! Абстракция! Обаче край. Изчезне. За много кратко се появява. И после мъка, мъка...

- Значи на тебе отвътре ти иде?

- Отвътре.

- Как мислиш тогава: Дали Абстракция е нещо вътре в човека... като болест, да кажем, или иде отвънка... като... неznam какво...

- При мене си е отвътре ужкем.

- При мене е хем така- хем така, обаче знае ли човек...

Може съвсем друго да се окаже...

Започват да се разхождат, всеки вгълъбен в собствените си представи...

Ден. Около обед. Всички мъже на селото са насядали по дворове, по пейки, на припек. Никой с никого не общува, дори с поглед или с жест. Всички пушат, изолирани от света, вгълбени, бездейни, парализирани от мисли по Абстракция.

Жените шетат, изкарват говедата, цепят дърва, готвят - свръх деятелност, която цели да компенсира мъжкото неучастие.

Жена; към мъжа си:

- Да беше изкарал овците. Ще умрат от глади...

Никакъв ответ.

Друга жена:

- Изрини кошарата. Останах без кръст...

Няма реакция.

Жена разтърсва мъж и плаче:

- Станьо, Станьо, стария предаде богу дух...

Само едно:

- А?

- Баща ти умря, човече!

- Добре, добре...

И не помръдва.

Тодор Петров измерва колко пъти спицата на колелото се нанася върху кръга...

Задава се другоселец с кола. Тя е натоварена с месо, покрито с черги.

Тодор се оживява. Скача, пресреща каруцата.

- Ей, спри малко.

Онзи спира.

Тодор:

- Не си от нашия край, гледам...

- Не съм...

Човекът е притеснен, уплашен даже.

Тодор:

- Почакай малко да премерим спиците...

Навежда се и започва да измерва с конец.

- От кое село си?

Човекът отговаря неопределено:

- От друго село...

Тодор:

- Спицата е по-малка от обиколката точно шест пъти и нещо. И нашите колела значи са като нашите...Е, сбогом.

- Сбогом!

Другоселецът шибва конете.

Като се отдалечава малко, той спира каруцата и започва да дамества чергите върху товара. Тогава викаме, че каруцата е пълна с пушки.

.....

А Тодор стои дълбоко замислен и гласно съобщава свое прозрение:

- А дали не е така навсякъде: Всички списъци на всички колела от всички свят са да се окажат точно шест пъти и нещо по-къси от цялата обиколка на колелото. А?

.....

Шествие от жени върви устремено - заканително по уличките на селото. Отиват при Данил. Мъжете са в същото състояние, в което ги помним; седят, пушат, мислят, никога външно не ги достига.

.....

Жените са при Данил. Една от тях започва да изразява причината, която ги е довела:

- Слушай, Даниле! Ти обърка мъжете ни с твоята Абстракция. Виж ги на какво приличат! Това мъже ли са! Стокате гини, не пипват вече... Все онова им е в акъла...

Друга жена се обажда: с ирония:

- И нас не шипват...занемариха ни...

Бабичка:

- Това не е най-важното...

Някоя:

- За тебе може да не е важно...

Първата:

- Или вземи та обясни какво е това Абстракция, та да
мирясат, или...

Данил:

- Какво да обясним...И на мене не ми е ясно...

Жената:

- Като не ти е ясно, защо ти подкокоросвам...

Данил:

- Не ти подкокоросвам, в книжката пише...

Жената:

- Ще вземем да изгорим книжката...

Друга:

- А тебе гол ще те съблечем и с коприва ще те машарим...

Данил:

- Чакайте...

Жена:

- Доста чакахме. И чума сме виждали, и холера; про-
боледуват малко и пак мъже станат. Тая Абстракция по-стрелно
от чумата: удари ги в най-важното място.

Друга:

- Минигит мой изкара, на идот се превърна, ама мъж си остана... и повече даже... обаче тат Абстракция... Изпи му мъжката сила...

Данил:

- Добре, де. Какво да направя?

Първата:

- Ще ти закълнеш да не мислят за нея повече! Ту за тях си от поп повече. Грамотен човек, за всичко те слушат!

На площада. Мъжете и жените обособени в отделни компактни групи; на разстояние...

Данил се е качил на стол. Държи речника като библия.

- Уважаеми съселани, това за Абстракция се оказа голяма глупост. И най-умните книги грешат понякога. Четох много, внимателно четох. И разбрах! не съществува такова нещо, няма Абстракция. Заблуда!

Изведнъж лека мъгла пролазва сред хората. Никой още не ѝ обръща внимание.

Данил продължава:

- Братя, нека се закълнем!

Мъглата постепенно се съгъстява. Заедно с това цялостна промяна в хората почва да настъпва. Тя ще се засилва с приближаването на мъглата.

Данил продължава. Неговите думи са повторение на женските аргументи пред самия него.

- Запомарихте къщите! Тие добитъка! И жените запомарихте! Вие мъже ли сте, или не сте мъже.

Някакво монотонно "Аааа" го прекъсва. То произтича от жените. И някакво "Ммм". То произлиза от мъжете. Двете групи бавно, трансово се поклащат: "Ааа" .. "Ммм" ... Вече не слушат Данил, но той продължава:

- Да се закълнем! Веди́ж за винаги!

Слага ръка върху речника-библия.

- Повтаряйте! Няма Абстракция! Не съществува Абстракция!

Никой вече не го чува. Трансът се е засилил пропорционално на прииждащата мъгла.

Все по отчетливо:

- Аааа...

- Ммм...

Ритмично клатушкане като две махала - мъжко и женско.

И гласове:

- Ето...ето...

- Усещам, усещам, усещам...

- До гърлото ми стигна...

- Не мога повече! Не мога...

- Ох, ох, ох...

- Ииии...

Докато първият изкрещява отприщено:

- Абстракция! Това е Абстракция!

И всички:

- Абстракция! Абстракция!

Изпадат в колективна абстракция. С надаването на виковете, те се нахвърлят един върху друг - удари, душене, въргальне... Мъглата съвсем се е състила и виждаме само нитани се силуети.

- Абстракция! Абстракция!

Постепенно боят се изражда в любов между мъжете и жените - не по-малко жестока отколкото боя.

- Абстракция! Абстракция!

Търкалящи се силуети и хрипящи гласове:

- Абстракция! Абстракция!

Докато мъглата поглъща всичко. Постепенно виковете и шумът от боричканията утихват. Дълго време пълна тишина.

Когато мъглата се дига, а тя се влига изведнъж - виждаме грохналите хора налягали и насядали във всякакви позинасинени лица, кървави носове, изпокъсани дрехи. Някаква особена гузност, измъчени усмивки.

- Значи това беше... - прошепва някой.

- Друго яче си я представях...

- Защо? Било каквото било...

- А дълго време умувахме...

Но общо взето не им се коментира. Дълго време стоим зашеметени, докато една жена се надига:

- Хайде, че трябва да нахраним добитъка.

/Б.А

Режисьорът ми обърна внимание, че за българина не е типично "Абстракция" да се изроди в публична любов, понеже той /българинът/ е свенлив. И аз така мисля, но тук става дума за краткотрайно въздействие на западна култура, та изневерявайки на своя български характер, ние изобличаваме. Кое е по-важно. И друго: Ако мъжете заведат жените в плевните, ще стане по-мръсно, защото няма да повярваме, че в момента те са "откъснени", т.е, невинни/.

ИРК. Данил Свинята.

ИВК:

- Даниле, моля те, прати свинята да пасе!

Данил:

- П а с е т я п а с е...

Окото на свинята.

Една картина, която ритмично ще се повтаря: двора на Гочо; двора на Стоил. Когато Стоил не си е в къщи, Гочо и Пома /жената на Стоил/ си правят знаци; тя прескача плета, който дели двата двора и влиза в къщата на Гочо. По-късно тази ситуация ще бъде усложнена — пак по линия на Абстракция/и тиква/

ИВК. Свицията. Данил.

ИВК понечва да тръгне.

— Ясно.

Данил:

— Не е ясно! Абстракцията дълго ни държа, дълго ѝ се радвахме...

Добавя:

— И не прави резки движения, защото дразниш свицията.

ИВК поглежда окото на препарираното животно.

В кръчмата:

Всички пият мълчаливо; в бързо темпо; кръчмарят едва смогва да пълни чашите. Все по-мрачни и напрегнати стават.

На интервали някой се обади:

— Усещам я! Усещам я!

Пак пият.

- Тука ми идва! Тука ми идва! - посочва гърлото си.

Пият.

- Ето я! Ето я!

Пият.

- Ааа! - провиква се някой.

- Сега...сега...

Докато един удря с юмрук върху масата.

- Не могааа!

И изкрещява отприщено:

- Абстракция!

Той скача. И другите скачат.

И започва бой. Кой когото свари.

- Абстракция!

- Абстракция.

Бият се до изнемога, непреставайки да викат:

- Абстракция! Абстракция!

Прекратяват боя рязко. Стават спокойни без преход.

Сядат по местата си.

- На мене ми мина.

- И на мене ми мина.

- Не я усещам вече...

- Изпари се, изчезна...

- Ще пиеш ли едно от мене?

- И ти едно от мене!

- За всички! Аз черпя!

И още веднъж от мене.

Прегръдки, целувки.

Само Тодор Петров не е участвувал — нито в Абстракцията, нито в последвалото умиление — той е мерил сниците на колелото, чужда на всички друго. Тръгва си. И всички стават след него, смигат си: пак ще го бие жена му.

Нощ е, но всички прозорци светят. Виждат се силуети на мъже и жени. Прегръщат се. Отначало се чуват колебливи подвиквания:

— Абстракция! Абстракция!

После лампите угасват.

Из цялото село се понася вече по-уверено:

— Абстракция! Абстракция!

Викането се ритмизира. Цялото село в единен забързан

ритъм:

— Абстракция! Аб-страк-ция!

И едновременно колективен заключителен вохъл:

— Абстракцияаа!

След което настъпва дълга и пълна тишина.

И ето и едич частен и по-особен случай на абстракция.

Мъж и жена в леглото. Жената духа лампата, сгушва се до съпруга си, прегръща го. Той не реагира. Жената прави нови опити - никакъв резултат. Тя се замисля. Решава да хитрува - премята се върху него и започва да вика, съпроводено с целувки:

- Абстракция! Абстракция!

Мъжът я отблъсква.

- То не става така! Трябва отвътре да му дойде на човека. Може да си викаш колко щеш "Абстракция", обаче...

Тя му обръща гръб.

Той:

- Чакай, чакай...ето...усещам я...приближава...

Ааабстр...

Тя пак се обръща към него. И а-ха да се получи взаимна Абстракция.

Той:

- А.А. Изчезна пак...Разминах се...

Ядосва се:

- Ама да ти кажа и ти си виновна!

А всички други къщи се тресят от Абстракция.

И Тодор Петров не участвува в нощната Абстракция.
Той мери списъците, а жена му го гледа озлобено. Тя не издържа,
става и му удря шамар.

- Какво? - пита той.

- Абстракция! Абстракция! - просъсква тя.

- А?

ИВК. Данил. Свинята.

ИВК:

- Даниле, аз трябва да тръгвам... Имам важна работа...

Данил:

- Още малко! Една вечер... Просто да не повярваш...

ИВК:

- Прати поне свинята да пасе... Смушава ме...

Данил:

- П а с е т я п а с е .

Окото на свинята.

Вечер. Кръчмата. Пият и продължават изучаването на
енциклопедическия речник.

Данил прелства страниците.

- Л...Л...Л---Бяхме стигнали до "Л".

Чете:

- "Ла". От италиански: "I_a". Музикален термин. Сричко-
во наименование на третата степен на основния: до- мажорен
диатоничен звукоред; бележи се с латинската буква "а".

Изпява го.

- Лааа...

Гласове:

- Ясно, ясно...

Всички изпяват нотата.

Данил:

- Такааа... Лабилен! От латинското "I_aвиаI_ис" :

неустойлив , колеблив...

Глас:

- Ясно!

Селяните внимателно следят, участвуват вътрешно. Един-
ствен Тодор Петров е прегърнал каруцарското колело, мери с конец
спиците, нанася дължините върху кръга и тихо мърмори своите
изчисления.

Данил:

- Лидер! От английското "I_eадер" : ръководител.

Вожд, водач, ръководител на политическа партия, на професионален
съюз, на обществена организация...

Гласове:

- Ясно...Ясно...Карай натам!

Данил:

- Като ви е толкова ясно, кого от наше село бяхте нарекли лидер?

Въпроса ги сварва малко неподготвени, започват да се оглеждат един друг, докато някой колебливо се обажда:

- Ами...тебе...Май,тебе...

Данил; спокойно, констативно, окуражително към обаждащия се.

- Правилно, правилно...Побре сте разбрали...Сега: натам.

Въпреки, че има искреност в признанието за Даниловото лидерство, все пак намират се неколцина, които си немигат, докато той продължава да чете:

- Лидит...Лиезон...Лизгар...

Спира на Лудолфово число.

- А! Лудолфово число. Произлиза от собствено име.

Това е числото "пи", което е равно приблизително на 3.14 и изразява отношението на дължината на окръжността към нейния диаметър. Числото е кръстено на името на Лудолф ван Селен, роден 1540 умрял 1610. Той е изчислил стойността му до триесе и първия десетичен знак. Затова се нарича Лудолфово.

Вдига глава:

- Въпреки, че то е познато още от древността. Архимед например...

Данил усеща, че е изгубил връзка с аудиторията.

- Ясно ли е? Разбрахте ли?

Селянин:

- Нещо, май, не съвсем...

Друг:

- Аз въобще нищо не разбрах.

Всички клатят отрицателно глави.

Данил:

- Добре. Внимавайте сега: диаметър знаете какво е?

Тузно мълчание, наведенни глави.

Данил се ядосва:

- Диаметър, бе, диаметър! На буква "д".

Не могат да си спомнят.

Данил безпомощно се оглежда.

И: погледът му пада върху Тодор Петров, който през цялото време не е прекратил своето вечно занимание.

Данил издърпва колелото от ръцете на Тодор и започва нагледно да обяснява:

- Ето това е окръжността ...да кажем...Спицата е радиус. да кажем...Две спици, значи два радиуса, правят диаметъра на окръжността...Значи: дължината на тоя диаметър...двете спици се нанася около окръжността 3.14 пъти...Ясно е тогава, че едната спица ще се нанесе около 6.28...Проумяхте ли?

Беляните не само са проумяли числото "пи", но проумяват колко смислена е била лудостта на Тодор да мери спиците. Второто повече впечатлява от самото "пи".

Глас:

- Значи Тодор ..

Глас:

- А! Тодоре!

И самия Тодор Петров проумява.

Селянин:

- Тодор казваше, обаче, че спицата се нанася около 6.40, а то излиза 6.28.

Тодор си грабва колелото:

- Чакайте! Чакайте! Разбрах си грешката.
Аз меря спицата от края на главината, затова излиза 6.40, а е трябвало от самия център да меря, от средата на главината.

Докато говори, прави измерването.

- Ето! Ето! Точно 6.28 излиза. Делено на две: 3.14.

Тодор се изправя развълнувано, прегърнал е колелото до гърдите си. И всички други са развълнувани. Става дребен старец, покланя се пред Тодор и заявява:

- Тодоре, досега те смятах за плънка, но сега ми се издигна в очите.

И поглежда с уважение отдолу нагоре огромния Тодор.

А Тодор, почти насълзен, казва:

- Ще ида да кажа на Станка.

Изтичва навън.

Селяните мълчат известно време, после един се обажда:

- А Станка пак ще го бие.

- Не вярвам...нали сега...
- Казвам ти, ще го бие.
- Да идем да гледаме?
- Няма да гледаме. Само да видим...

Изнизват се навън.

.....

Шествие из уличките на селото.
Свети прозорчето на Тодоровата къща.
Селяните се скупчват на прозорчето.

Виждат; Тодор с една ръка е притиснал колелото, с другата ръкомаха. Лицето му е озарено от добротата на щастие. Жена му подскача и замахва. Не може да стигне лицето му. Тодор, все обяснявайки, навежда глава подсъзнателно - да ѝ бъде по-удобно на Станка. Тя стъпва върху трикрако столче, хваща ухото на Тодор - започва да извива. Той не променя израза - болката е по-немоощна от вътрешното озарение.

Ако погледнем отътре навън - сплескани любопитни носове върху стъклото.

.....

Данил. ИВК. Свинята.

ИВК за поредан път прави опит да се сбогува; протяга ръка към Данил.

- Е, хайде сбогом...

Данил:

- Защо дразниш свинята...

- Даниле, аз съм човек със собствена воля... и мога да си тръгна, когато поискам.

Данаил:

- Какво разбираш ти под воля? Да вървиш по лекото съпротивление, да правиш каквото ти е приятно? Ако имаш воля ще преодолееш себе си и ще слушаш... Я сядай! Воля! Всеки човек е детерминиран! - *отчаян??*

ИВК:

- Какво?

Данил натъртва:

- Де-тер-ми-ни-ран!

Кръчмата.

Данил чете:

- Нос Хорн."

Мъчи се да поясни:

- Нос Хорн... Това е... местност... в океана. Кръстена е на името на човек...

Селанин:

- Както Янева чука у нас...

Друг:

- Или Бабин рид...

Някой:

- Едно е Янева чука, друго е Бабин рид: Янева чука е кръстена на Яне войвода, а Бабин рид...си е Бабин рид...

Друг:

- Я! Защо! На залез слънце, като погледна Бабин рид, все едно виждам баба Мара, как лази да краде яйца от чужди полози...

Някой:

- Като съм на Янева чука с овцете: нищо: чука като чука...А когато не съм на Янева чука, а се замислям за Янева чука, все си представям Яне войвода: стегнат в нова униформа, пушка, кама, пистолети...Оглежда се...гледа България...

Междувременно влиза един селянин. Кротко присяда накрай. Той е най-мълчаливият, най-смакваният в селото. Някой не го удостоява с внимание. Те си продължават разговора.

- ...Така си го представям Яне войвода...А Нос Хорт си го представям като джудже; с дълъг нос...

Закъснелият селянин дълго е слушал, дълго е мълчал, но сега се обажда...

- Не е джудже!

Всички много са изненадани, че се е осмелил да вземе думата. Някой го прекъсва:

- Стига, бе, мърльо!

А селянинът все така кротко, но убедено продължава:

- Той е голям. Много е голям. По-голям е от Тодор.

Целият е зелен...

Пак някой го прекъсва:

- Мълчи, бе! Остави по-умните да кажат!

Селянинът продължава:

- Има зелена шапка...висока, триъгълна...зелени ботуши...Лицето му не се вижда.. шапката го закрива...зелен ямурлук...Не точно ямурлук, прилича на ямурлук...

Оттегчен селянин се обажда:

- Дайте му една мента на тоя, да си затвори устата.

Данил; примирително:

- Добре, добре, Спасе...Разбрахме как си го представяш Нос Хорн...Чакай сега...

Спас:

- Аз не си го представям, аз го видях. Вицях го с очите си...Идва насам. И вие ще видите...

- !!! - с недоверие.

Спас; все така безстрастно, продължава:

- И не идва сам. След него върви Надежда...Нос Добре Надежда...На главата си има було...Пялата е покрита...чак до петите...Върви след Хорн, скимти като кучка, и все едно и също повтаря...

Отвън прозвучава женски вопъл; уж отчаян, а заплашителен:

- Ееех, господин Хорн, господин Хорн!

Преди някой да има време за реакция, вратата се отворила, влиза Нос Хорн, след него Нос Добра Надежда. Те са такива, каквито ги описва Спас.

Хорн прекосява помещението, спира пред тезгяха. След него - Добра Надежда.

Респект и уважение сред селяните. Само Спас, негов съобщил за идването на Хорн, е спокоен и естествен в държанието си.

Хорн посочва бутилката с чента.

- Ех, господин Хорн, господин Хорн... - проплаква Добра Надежда.

/В.А.

Веднага ще познаем, че Нос Добра Надежда и Куклата са едно и също лице. Това е манипулация на подсъзнанието на ИБК, но за нас възприятието е обективно/.

Кръчмарят налива ментовка в чаша.

Хорн прави знак - онзи налива втора чаша.

Следва трета чаша.

- Ех, господин Хорн, господин Хорн...

Чашите стават дванадесет, една до друга в прав ред.

Хорн мълчаливо ги преброява.

Следват дванадесет зелени екса.

- Еееех, господин Хорн, господин Хорн..

Хорн нарежда чашите в кръг, разперва длани, замахва и прави стъклото на сол.

- Ех, господин Хорн, господин Хорн...

Двамата помещалци нито за миг не са обърнали внимание на местните хора.

Със сигурна походка Хорн прекосява обратно кръчмата, излиза навън.

След него - Добра Надежда.

След тях двамата тръгват и всички селяни.

Вече е нощ. Светят прозорчетата на къщите.

Хорн, Надежда, селяните.

Хорн спира пред първата къща. Всички спират.

Хорн влиза вътре.

- Еееех, господин Хорн, господин Хорн...

Светлото прозорче - като екран.

Отначало нищо не се вижда.

След миг - женско възклицание.

- А!

Това "А" ще се повтори много пъти и ще изразява различни чувства.

- А! - като изненада.

- А! - като уплаха.

- А! - като предаване.

- А! - като съчастие.

И т.н.

Га третото "А" във въздуха плавно и последователно
литват елементите от женско облекло: ъуста, забрадка, елече,
риза... Те трептят в екрана на прозорчето, подържани сякаш от
мощна но равномерна вентилаторна струя. "А"-то остава като
постоянен фон.

- Ех, господин Хорн, господин Хорн...

"А" - то утихна. Пърхането на дрехите се утихна,
стелат се надолу, изчезват.

Нос Хорн излиза от къщата.

- Ех, господин Хорн, господин Хорн...

Тръгват към следващата къща.

Всичко се повтаря точно:

Нос Хорн влиза вътре.

- Ех, господин Хорн, господин Хорн...

Женското "А".

Танцът на дрехите.

Хорн излиза.

- Ех, господин Хорн, господин Хорн...

И така — цялата нощ — от къща на къща.

Ито — слънцето вече изгрява.

Края на селото. Хорн и Надежда са на голямо разстояние от селяните. Те вече си отиват. Тръгват нагоре в планината. Хорн се обръща, смаля шапката си, размахва я за сбогом, но е толкова далече, та не виждаме лицето му. Селяните отвърщат с ръкомахания. Надежда тегли за ръка Хорн; той леко се съпротивлява.

— Ех, господин Хорн, господин Хорн...

Ненадейно от групата селяни се отделя Тодор Петров и затичва след Хорн и Надежда.

Тодор Петров е паднал на колене пред Хорн, хванал е дрехите му.

— Господин Хорн, защо господин Хорн? Само мене подминахте! С какво съм по-лош от другите? Цял живот ще ме подиграват тия там... Господин Хорн...

Надежда започва да тегли Хорн, но той е преценил, че Тодор Петров има право и тръгва след него. Подир тях — всички останали.

— Ех, господин Хорн, господин Хорн...

Пред къщата на Тодор. Прозорчето още свети. Хори
влиза вътре.

- Ех, господни Хори, господни Хори...

Всички се съсредоточават в светлия квадрат.

Минават мигове.

И:

Вместо женско "А"

вместо литнали женски дрехи-

селяните виждат следното:

литва шапката на Хори,

прелетява трикрако столче,

чуват металически удар,

чуват нападателен женски глас.

Тупурдията вътре така се засилва, че на всички им
става ясно как непредвидено се развиват нещата:

Някой изразява общата тревога:

- Ей, чумата на Тодор Петров ще убие господин Хори...

Казвам ви.

Втурват се вътре. Начело е Тодор Петров.

И ето какво виждат:

Нос Хорн се е струполил в единия ъгъл на стайката, шапката му е отхвърлена встрани, той е закрил главата си, а жената на Тодор го бие с триъгълното столче. Доколкото успяваме да видим лицето на Хорн, то неговата форма е доста "обобщена", сякаш главата му е обута в зелен дамски чорап.

- Еееех, господин Хорн, господин Хорн!

А жената на Тодор бие. И:

- Курвар ламаринен!

Звукът, който отеква, наистина е ламаринен.

А ето какво прави Тодор Петров:

Сграбчва жена си, мита я върху одъра и въпреки страшната ѝ съпротива, я връзва здраво.

Междувременно Хорн е нахлузил шапката си.

Всички селяни са почти изумени от постъпката на Тодор Петров - като знаят кротостта му и неговия страх от Станка.

Тодор; към Хорн:

- Хайде, господин Хорн! Не се плаши, здраво е вързана.

Но Хорн се плаши. Много колебливо тръгва към вързаната Станка, спира, обръща се назад.

- Хайде, господин Хорн, хайде...

Един селски съобразява:

- Слушай, Тодоре, тя може да го ухапе, виж я как е зинала...

Тодор взима парцал и го натиква в устата на Станка.

Хорн тръгва по-уверено.

А Надежда все с нейното злобно проплакване:

- Ех, господин Хорн, господин Хорн...

Тогава Тодор прави второ невероятно за характера му нещо: Обръща се към Нос Добра Надежда и съвсем непринудено ѝ казва:

- Госпожа Надежда, ако искаш...ние двамата с тебе...
на другия одър...А?

Всички се стъписват от предложението-"Бре, тоя Тодор, какво става с него! "Даже Хорн се надига от леглото на Станка.

Надежда се разтреперва от дързостта на Тодор- Какво да направи? Какво да направи! Вдига воалетката си:

- Пфу! - заплюва го.

И Тодор пада като подкосен. По гръб. Тялото му огромно тяло започва конвулсивно да подскача. Селяните грабват Тодор и го понасят навън.

Тичат доколкото е възможно, с тялото на тежкия пулсиращ Тодор.

Стигат вира. Хвърлят го вътре.

Водата започва да кипи, надига се гъста пара, а тялото на Тодор се върти около оста си; ускорително.

Кипенето утихва. Парата изчезва.

И от вира изскача Тодор. Но това е един мъничък Тодор, много мъничък Тодор.

Селяните ахват.

- Тодоре, ти ли си!

- Леле, оная каква плумка имала, стопи го човечеца...

Докато те коментират, Тодор закрещява:

- Къде са те? Къде са! Дайте ми ги!

Има предвид Хорн и Надежда.

А онези двамата са извън селото, катерят стръмнината.

Тодор хуква!

- Стой Тодоре! - хващат го неколцина.

Тодор размахва юмруци - нанася силни удари.

Заедно с ръста, променил се е коренно и характера му - сякаш оная плумка заедно с ръста стопи и добротата му, сякаш

ведата я отми, и остана от Тодор едно дребно, злобно парченце.

Втурва се той подир Хорн и Надежда.

- Вашта кожа! Сега ще ми станете само...

Хорн и Надежда виждат преследвача и побягват. Една я вече предишната им надменна самоувереност. Вероятно знаят, че всеки мит, колкото по е бил уважаван, толкова повече след това...

Затова бягат.

А Тодор скъсва дистанцията.

Скъсява я, защото Хорн и Надежда спират пред пропаст. От двамата бегълци по-уплашени е Хорн - предпочита да skoчи в бездната, вместо да има работа с Тодор.

- Господин Хорн, господин Хорн... - опитва се да го спре Надежда.

Хорн вече е полетял надолу.

Трясък! Зелена експлозия!

Не остава нищо от Хорн. Само обгорени скали и дънери.

- Еееех, господин Хорн, господин Хорн!

Пълен с отчаяние и нечовешка мъка е гласът на Надежда.

Но и тя побягва врай пропастта. Гонена от мъника Тодор.

Тодор Петров - нахакан, самоуверен, самостоятелен - върви към дома си.

На разстояние го следват селяните.

Жалят го:

- Горкия Тодор, сега какъвто мъничък стана, оная...

Станка, де... ще го убие направо...

- Ни е човек, ни е жена тая Станка...

- Мани, мани...

Тодор влиза вътре, а селяните се скупчват около прозорчето.

- Тодорчо! Скъпи! - плесва ръце Станка.

В нейната реакция няма изненада от смаления ръст, а просто любов и нежност.

Тодор й удря шамар.

- Готово ли е яденето?

- Готово е, Тошко, готово е...

Той пак я удря.

Станка:

- Ама то яденето е готово, Тошенце...

Тодор сяда да яде.

Станка го гледа умилено, кърши ръце в скута и нежно му говори:

- Ах, Тошенце, яж...

Той ставе и за пореден път я плесва.

Отново сяда да яде.

Станка:

- Обичам те, Тошенце мое, скъпо момче, момче мое...

Тодор:

- Ще ме обичаш, я! Какво ми е, та да не ме обичаш...

Станка:

- Живот мой.! Ненагледност...

Как се променят хората. Иди ги разбери.

ИВК. Свицията. Данил

Чува се далечният вопъл на Добра Надежда.

- Ех, господин Хорн, господин Хорн...

Данил:

- Чуваш ли я как вие?

Гочо е в своя двор. С ръце на кръста се лобува на една огромна тиква, подритва я нежно с крак.

Булката на Стоил е в техния си двор. Полива градинката - тиквени и краставични гнезда.

Гочо прави знак. Стоиловица отвърща съгласително.

Гочо влиза в къщата си. И Стоиловица влиза в тяхната си къща.

След малко Стоиловица излиза, приближава плета, който дели двата двора, оглежда се. Няма хора. Само Тодор Петров е седнал недалеч, но той е така вгълбен в изчисленията си с колелото, че целият свят не съществува за него.

Тя запретва полите си и прескача ниския плет. Притичва в Гочовата къща.

Стоил се прибира. Като минава край Тодор Петров, подхвърля;

- Ей, Тодоре, много тормозиш жена си... Добър човек е
тя.

- Я, си...- изругава променения вече Тодор.

Стоил влиза в двора. Подвиква:

- Поне! Поне!

Влиза в къщата. Пак излиза. Пона я няма. Той се суети
по двора. Чути се какво да прави. Спира пред едно тиквено
гнездо, разравни с крак, после се навежда, хваща ластаря и като
прехваща от ръка на ръка, тръгва. Ластарят води към плета, про-
скача плета..И Стоил прескача плета, без да изпуска ластаря...
И така стига до тиквата, на която се любуваше Гочо.

На прозорчето се мерва лицето на Гочо.

Вътре. Стоиловица лежи завита на одъра, а Гочо треска-
во нахлузва гачите си.

Тя се надига:

- Гочо, какво!

- Стоил!

- Какво Стоил?

- Тиквата!

... Без повече обяснения излита навън.

Стоил държи тиквата в ръцете си. Гочо дотичва и стига до другата половина.

Стоил:

- Чакай, бе, тя е моя!

- Твоя? И тоя двор сигурно е твой, а? И къщата? И...

Посочва къщата, но се сеща за Пона и спира.

- От мой корене. Ластаря е пролазил през плета. Ела да видиш...

- Не ме интересува! Да не е пролазила... Не съм я карал да пролазва.

- То е тиква, бе, Гочо! То акъл няма да си седи, дето му е мястото...

- Ти си тиква! Давай тиквата!

Сбиват се.

От прозорчето на Гочо гледа Стоиловича.

Насъбира се народ.

Стоиловича отваря прозорчето, поцава се цялата глава да вижда по-добре.

Гочо и Стоил забелязват, че много народ се е насъбрал и без да престават боя, започват да крещат:

- Абстракция!

- Абстракция!

В къчмата. Импровизиран е съд.

Данил; към двамата побойници:

- Как ни ви е срам! За една тиква! За една нищо и
никаква тиква!

Гочо:

- Не, бе, Даниле, не беше за тиквата...

Всички наострят уши.

Данил:

- За какво беше? Кажи, де!

Гочо:

- Абстракцията... Хвана ме Абстракцията... Затова...

Стоил:

- Така беше. И мене ме хвана Абстракцията... И...

хайде...

Данил; към селяните:

- Викаха ли "Абстракция", като се биеха?

Селяните:

- Викаха, викаха:

Друг селянин!

- Викаха, ама научкем. За тиквата беше всичко.

Трети:

- То си личи кога е Абстракция, кога е... друго нещо...

Данил:

- Ясно! Да се избиват за една тиква! Ще се затрие
селото, ако почнем да се требуем за тикви...

Разтваря енциклопедията:

- Т...Т...Т...

Намира нужното:

- Табу!

Чете разяснението:

- Запрета, забранен предмет, неприкосновен предмет,
недосегаемост...

Към селяните:

- Ясно ли е? Ако нещо бъде обявено за табу, никой
няма право да го откъсва...да го докосва даже...Който е съгласен
да вдигне ръка.

Всички вдигат ръка.

Данил; тържествено:

- Кръвна заплаха да тегне...

Селяните повтарят:

- ...над всеки...

Повтарят.

- ...който се осмели...

Повтарят.

- ...да откъсне...

Повтарят.

- ...Тиква!

Повтарят.

ИВК. Свинята. Данил.

ИВК; инертно любезен:

- Разбирам, разбирам. Много хитро си постъпил. Успокоил си хората.

Данил:

- Точно обратното! Пялото село прорасна в тикви..

Нали никой нямаше право да откъсне тиква. На всичко отгоре всеки дебнеше другия.. Никой нищо не вършеше...Озвериха се... Уж за добро наложихме табу, а то...

Пялото село е обрасло в тикви - плетива, сгради, чак покривите не се виждат от тикви. И от всеки двор дебнат въоръжени хора- мъже, жени, деца- кой с каквото има- стари пушки, коси, сатъри, остани... Всеки дебне съседа си, да не би да наруши забраната. Ако някой се наведе случайно в двора си, десетки глави наоколо се надигат, насочват се пушки, изопват се тела, готови за бой.

Брадясали лица, фанатични изрази. Пълна тишина заредена със взрив и обещание за кръвопролития.

Някъде проехтява истрел и откликва предсмъртен вик.

ИВК. Свинята. Данил.

Данил: -

- Докато една нощ се появи Пилигрим... Като циркаджия
облечен: с разноцветни парчалчета, китара през рамо...

ИВК:

- Така както ми го описваш, повече на Арлекин ми
прилича, а не Пилигрим...

Данил:

- Прав си, но понеже идваше от божи гроб, вече бием
Пилигрим.

ИВК:

- Той ли ви каза, че идва от божи гроб?

Данил:

- Нито дума не е проговорил през трите нощи, дето
се появяваше.

ИВК:

- Как разбрахте тогава, че Арлекинят е Пилигрим?

Данил:

- Първо: Арлекин и Пилигрим много си приличат като
думи... Но по-важното е, че всички изведнъж усетихме, че това е
Пилигрим. Нещо отвятре, от самите нас ни го каза, без да се наго-
варяме. По-ясно не можеше да бъде.

Нощ. Цялото село е обгряно от червена, сякаш арлекова
светлина. Арлекин-Пилигримът върви из уличките на селото, почитай
провесните тикви - оставаме с чувство, че избира най-хубавата.

Зад дуварите настръхналите селяни дебнат, трепват при всяко почукване върху тиква.

Арлекинът преустановява проверката на тикви, започва да дрънка на китара.

После пък почуква тиквите.

Така, докато премине селото от край до край.

Данил. Свещията. ИВК.

Данил:

- Първата нощ: нищо! Неоткъсна никаква тиква.

Втората нощ. Тя е повторение на първата.

Данил. Свещията. ИВК.

Данил:

- И втората нощ! нищо!

ИВК:

- Третата нощ обаче...

Данил:

- Позна! Позна! Точно така стана!

Третата нощ. Тя прилича на предишните две, с тая разлика, че Арлекин-Пилигримът както небрежно почуква тиквите, изведнъж откъсва едно тикве/най-дребното тикве/ и побягва.

След него хуква цялото село.

Започва упорита гонитба.

Селото опустява.

Нека видим по-дълго това преследване: различни местности, различни терени...

Разстоянието между беглеца и преследвачите постоянно се запазва едно и също. Най-отзад са Тодор Петров и жена му. Той търкаля неизменното си колело, което затруднява придвижването му. Жена му прави опити да помага, той я удря - обижда го помощта.

Изчезват всички...изчезват...

Данил. Свицията. ИВК.

Данил:

- Така изчезна селото. Подир Пилигрима. Никой не се завърна. Колко години оттогава...Никой не се върна...

Пр. и пауза. Продължава:

Допускам, че този Пилигрим всъщност беше мираж... по-точно илюзия. За всичко е виновен този енциклопедичен речник.. Векове невежество и изведнъж цялата световна култура за няколко месеца. Хората получиха н е р в е н с р и в. Постепенно трябва...

ИВК:

- А ти? Ти защо не получи н е р в е н с р и в?
Защо остана? Защо не хукна подир онзи илюзорен Пилитрем?

Данил:

- Нали бях лидер, мен културата ме завари подготвен,
знаех да чета и пиша...макар, че няколко пъти: аха-аха...Шага
с културата не бива, то е като лекарство: здрав човек може
да разболее, камо ли... Друго исках да кажа...

Рязко прекратява темата. Подава ръка:

- Е, хайде сбогом! Много те задържах.

- Сбогом!

Данил посочва колибата:

- Вътре има басул, картофи, орехи, огниво...

- Не те разбирам...

- Всяко нещо с времето си. Мога да ти обясня,

но нали видя прекаленото знание до къде води...

Посочва свинята:

- Тя ще те изпроводи.

- Как така ще ме изпрати!

Но овладява удивлението си и добавя:

- Няма пужда, сам ще се оправя.

Данил:

- Ще те изпрати! Ще те изпрати! Има пряк път през
гората, от там до върха вече е лесно.

Подова на ИВК връвта с която е възрано препарираното
животно. Към свинята;

- Хайде, изпрати човека.

ИВК примирен поема повода, започва да тегли свинята.
/помним, че тя е на дървени колелца/.

Данил вика след ИВК:

- Сбогом! Като стигнеш края на гората, пусни свинята...
Тя ще се върне сама...

IV

ИВК върви из гората. Тегли за поводя препарираната свиня. Обръща се от време на време. И говори. На свинята говори.

- Защо възрастните хора се вдетеняват? А? И колкото повече стареят толкова повече се вдетеняват. Навярно така се бранят от ужаса на живота? Или от смъртта? Което е все едно... щом има ужас... Мъчат се да надхитрят... несъзнателно... Играят на кукли с по-голяма страст и по-голямо вживяване от самите деца. Защото светът на куклите е светът на илюзиите. Е, самата смърт не може да надхитрят, но приглушават стража... Обаче...

Монологът на ИВК не е гладък - запъва се, търси думите - но остава верен на темата "кукли", при цялата разпокъсаност и паузи, логическите акценти не се замазват.

Продължава да говори теглейки през храстите препарираното животно.

- ...Всъщност човек си остава дете на всяка възраст... Сменят се само куклите... и правилата на игра... След парналените човечета идва ред на смътни романтични идеи, на безплътни понятия. А когато духът загрубее и въображението се изкористи, тогава? Тогава почва борба за титли, за постове, за власт изобщо... Което пак е игра на кукли, само че... От всяка мъртва материя, от всяко мъртво понятие може да бъде направена кукла... Само че! Само че, куклите, които обичаш трябва да бъдат от евтин материал, а не от злато. За да ти повярвам, че подтикът е туговен, че въображението е творческо.

Известно време върви мълчешком.

- И аз имах своята "кукла". Обаче тя беше жива кукла. Няма по-фатална грешка от това да си измислиш жив човек, обичан човек за своя кукла... Как да я подчини на идеалния свят на собствената си фантазия? Кукла със собствена воля! По-трагично страдание не познавам! Всъщност тази грешка е много разпространена: тя се нарича любов!

ИВК спира. Към свинята:

- И ти също си една кукла на своя вдетенен старец... Грозна, отблъскваща... Двойно грозна и двойно отблъскваща, защото някога си била жива... И човек не може да се отърве от това чувство... Обаче децата... или старците с детски думи, най-много обичат грозните си кукли... Какво е това: груб атавизъм? Или върховна човешчина?

Намотава поводя около врата на свинята.

- До тук! Благодаря за компанията! Много поздравя на Данил!

Тръгва. Обръща се. Маха иронично ръка за сбогом. Продължава. Не издържа на собственото си мълчание.

- Та как беше припевът? Бодрият припев?

Опитва да пропее.

- По собствена воля. По собствена воля!

Не прозвучава убедително. Усмивка се тъжно.

- "По собствена воля", но инстинктът за самосъхранение нещо почва да се обажда... Много коварно нещо е инстинктът за самосъхранение; и многолико... Сега ми се явява във вид на умора и липса на интерес към... предстоящата работа... Какво излиза? Излиза, че за самоубийството са необходими ведър дух и бодро настроение... Както за всяка работа...

Усетил е нещо. Рязко спира монолога. Походката му се вдървява. Изведнъж се обръща. И: вижда на няколко крачки след себе си свинята- неподвижна, разбира се. ИВК нервно се засмива.

- Кой се върти в кръг: аз или мислите ми?

Решава да провери: тръгва в ляво. Затичва се. Дълго време. Спира, обръща се- свинята е няколко крачки след него.

- Хайде още веднъж! - казва ИВК и хуква влясно.

Обръща се - свинята е след него.

Още няколко подобни опити- същият резултат.

Ето какво прави ИВК: посредством монопения повод връзва свинята за ствола на едно дърво.

- Да опитаме и това...

Отново хуква.

Когато се обръща, свинята пак е след него, а поводът е скъсан.

ИВК хваща парчето от повод и тръгва по обратния път.

Намира дървото, където беше вързал препарираното животно. Останалата част от скъсания повод виси на ствола.

ИВК снажда двете парчета.

- Няма как. Ще те заведе при твоя старец... и да знаеш: ще му се оплача, че проявяваш своеволие...

Засмива се така, сякаш иска да убеди себе си, че причината за особеното преживяване се крие в самия него.

ИВК тегли свинята по обратния път.

Ето я земянката. Отпред лежи Данил. ИВК пуска въженцето и се затичва.

- Даниле!

Надвесва се. Опипва стареца. Извиква:

- Мъртав!

Към свинята:

- Той е мъртав! Чува ли! Мъртав!

Старецът е скръстил ръце, които навярно преди това е поставил върху гърдите си.

ИВК е намерил някакви сечива в колибата земянка. Гробът вече е изкопан. Свинята е настрани.

ИВК мъкне трупа на Данил, полага го в ямата. Започва да зарива. Сеща се нещо. Отива и взима Речника, коърят го почти грубо в ямата.

През цялото време говори:

- Не знам защо съм изпълнен с подозрения, че аз съм жертва на някакъв заговор; между тебе и стареца. Защо ми разказа той цялата тая история на селото? На мене, чуждия човек? Дали не е предусещал смъртта си? Чудел се е кой ще се грижи за свинята му, и ето, аз идвам наготово. Един сантиментален глупак! То ми е изписано на лицето. Искал е да ме трогне, да ме направи съпричастен... Та като умре...

Гробът е зарит, грубо оформен. ИВК се оглежда, двои се, после прави от две клончета нещо като кръст и го забива върху влажната издуптина от гръст. Размисля и маха кръста.

ИВК и свинята сядат един срещу друг.

ИВК:

- Защо ми се струва, че ти доста безучастно посрещаш смъртта на Данил... Или не си го обичала достатъчно, или си била подготвена за тази смърт... Защото иначе поведението ти е доста разумно.

Отдавна е започнал да говори с нея като със жива.

Замисля се.

- Ами аз сега какво да правя? Знаеш ли къде бях тръгнал?
А работата, която трябваше да свърша, никой друг не може да
я свърши вместо мене...

Засмива се.

- И друго ми кажи! какви бяха тия Арлекини-Пилигрими,
дето уж селяните издържали на културното напрежение и затова
опустяло селото? А?

Навежда се към свинята:

- Я да ти видя оченцето!

И ще види.

Селото е обградено от войска и полиция. Видят се на
позиция няколко планински оръдия.

Селяните също са въоръжени; всевъзможни стари пунки-
предимно ловджийски.

Офицер с рупорна тръба говори нещо на селяните, което
не се разбира.

Откъм селото отеква истрел; следва безразборна стрелба.

Оръдията влизат в действие.

Селото е разрушено. Трупове на мъже, жени, деца.

Сред трупoвете върви обезумял Данил; разтворил е речника като евангелие. Крещи:

- "Д" като Демокрация! "Н" като Народ! "Ф" като Фанатизъм! "Х" като...

Разридава се и не може да довърши:

- Х-х-х-х...

От срещуположния край се задава дива свиня - върви бавно, но без страх.

Данил започва да я зове:

- Живичко, хей живичко... Ела живичко...

Започва да лази на четири крака срещу свинята - подсъзнателно иска да наподоби животно, за да не избяга свинята, за да го възприеме като свой.

- Ела живичко... Не се плаши живичко... Никой няма... Никой не остана... Ела живичко... Ти, живичко...

Така те доближават един срещу друг. Данил протяга ръце, прегръща свинята през шията. Облекчителен плач.

- Живичко... живичко...

Свинята стои доверчиво.

Високо, на склона, над селото стои военен с пушка.
Ето прицелва се. Изстрел. Кърваво петно оцветява свинята.
Тя се свлича— така както е прегърната от Данил.

.....

ИВК. Свинята. Пред земянката.

ИВК:

— Значи Данил не излъга .. за гибелта на селото...

Размишлява:

— Не ме е излъгал. Просто измислил го е без да иска,
за да не го убие преживяното... От себе си го знам: когато
истината почва да убива, човек заживява в света на илюзиите...
Това е лудост, но защитна лудост... Човек трябва да полудее
мъничко, за да не полудее съвсем... Наркомания! Душевна парас-
мания... Но помага... На слабите!

Скача с насилена бодрост, намира два клона. Сяда,
започва да трие един о друг клоновете.

— Имам киборит, но ще добие огън по този начин. Като
съм чел за диваците... Ако приемеш законите на дивото, то
престава да бъде диво! Въпреки, че като стана дума за илю-
зиите, аз още не мога да дойда на себе си: Този Данил, лето
лежи погребан тука, не беше ли само една моя илюзия? Ако
разровя гроба, ще открия ли нещо там? Няма да ровя. Страх ме е!
Не ме е страх от трупа, страх ме е, че може нищо да няма там...
празно... Ами аз? Ами ти? Ти не си ли също една моя илюзия?

Съществуваш ли наистина? Искаш ли да те назовавам Илюзия? Моя единствена Илюзио... понеже сме само двамата... Все едно: илюзия, не илюзия, ние ще живеем! Ще живеем нали? Илюзио!

Изведнъж задава конкретен въпрос:

- А в коя година става онова... разрушението на селото?

Окото на свинята. Почват да се появяват цифри, които се установяват на 1923. Това "1923" се уедрява.

Пред земянката. ИВК трие усилено клоните.

- Така и предполагам...

Пред земянката.

ИВК:

- Докато произлезе огън от тия два клона, мисля, че ще успея да ти разкажа своя живот. Нали е редно? Искан да кажа: Мой ред е? Първо: един въпрос: знаеш ли що е самота? А, моя Илюзио?

Окото на Илюзия:

ИВК стои прав сред пустиня. Оглежа се във всички посоки - никой.

Пред колибата.

- Неее! Това не е самота, това е просто сам човек. Самотата е друго: може стотици да има около теб и пак да си самотен...

Окото на Илюзия.

Градски площад. Стотици хора са заобиколили бременна жена, сочат я с пръст обвинително и отстъпват, разширяват кръга...

Землянката.

ИВК:

- Не! И това не е самота! Тази жена носи в утробата си живот! Може ли да бъде самотен човек, който носи в себе си живот... Все едно дали е законен... Възможно ли е животът да бъде незаконен! Слушай, скъпа Илюзио! Доста гледах твоето око! Ако ще разказвам аз, ти ще трябва да погледнеш в мен. Хайде, виж ми оченцето, както се казва.

Първото което ще видим в окото на ИВК е една напиреща сълза, въпреки шеговития му тон.

- Три загуби определят моята самотност: Имах приятел: гениален поет... Кирил... По-голям самотник от мен... Трагично сам беше Кирил. Самотник и социален аспект. Единак. Но не беше

вълк единак, нито елен единак, а някакъв хибрид на единак между вълк и елен. Едните смущаваше с миризмата си на вълк, другите настървяваше с миризмата на елен. А и самият той постоянно се самоизяждаше... Двойствена природа на хищник и жертва... Затова и комунистите не го възприемаха, за тях той беше романтичен лигльо, който от екстравагантност гравитира към тях... Човек неспособен да върви по правата линия към целта, потенциален ренегат... Как да му се доверят? Може би му повярваха, чак когато беше убит...

Докато говори горното, виждаме следното: Кирил върви по градска улица. Много е мрачен. Изведнъж той се преотвря /истрелът не чуваме/, опира се на електрически стълб и започва да се усмихва, усмихва, сякаш се е осъществила мечтата на живота му. Застъпнала усмивка, която действа по-тежко от гримаса на агония.

Землянката.

ИВК:

- После загубих любовта си... По-точно не получих любов. Прякорът ѝ беше Куклата. На други не отказваше, но на мен ми обясни, че не можела от прекалено уважение към чистотата ми. Значи трябваше да стана мръсник, за да я заслужа... Какво ли прави сега? Не ме интересува повече.

Врезка. Въображаема оценка, като цинично-иронична представа на ИВК:

Куклата и АЛЦ лежат в широко легло. Статични позн. Усмивнати така, сякаш знаят, че ИВК ще ги види и те му се надсмиват.

Над главите им виси картината на ИВК "Атлантите".

Има и трофей: препарирана глава на дива свиня.

.....
Землянката.

ИВК:

- Все ми едно... Все пак ми се иска да ги подиграя...

.....
Нова връзка от същия тип.

Сега ИВК и Илюзия лежат в същото легло.

Само че, вместо свинска глава: гипсов релеф на главата на Куклата. Оцветен.

.....
Землянката.

ИВК:

- Третата загуба не е в същност загуба. Аз въобще не успях да намеря себе си. Как да загубиш нещо, което те си намерил... Но е страшно, ако това нещо си самия ти...

Чуват се изстрели в планината.

ИВК:

- Нека се стрелят, това нас не ни засяга...
двамата сме мъртви...

Продължава разказа:

- След смъртта на Кирил и след като картината по "Атентатът в "свети Крал" беше използвана за антикомунистични цели, аз реших да не се занимавам с политика, да не рисувам картини, които може да бъдат тълкувани политически... Аз вече бях абсолютно самотен, моята слава ми докара слава на подцен. Заклех се да рисувам само цветя. Единствено цветя! Може ли цветята да бъдат комунистически или фашистки... И знаеш ли какво се получи? Държавата изкупуваше цветята ми! Какво беше това? Инерция на успеха? Глупости! Оказа се, че и цветята може да бъдат фашистки! Цветята!

.....

Докато говори горното, вече има визуална илюстрация за успеха на цветята:

Учрежденски коридори, украсени с цветята на ИВК.

.....

Кабинети на министри - цветя на ИВК.

.....

Коридор на полицейски участък - двете страни на стени-
пак картини с цветя на ИВК.

Четирима полицаи прекарват арестант, обляснат го в
килия. Двама полицаи остават навън, сядат на столове, обзорни
цветята на ИВК - лицата им се отпускат от нежа; колкото повече
гледат толкова повече, меко сияние облагородява очите им,
усмивките им.

През това време се чуват ударите на другата двойка
полицаи в килията и стенанията на арестанта.

След малко двойката полицаи се сменят - вътре влизат
"естетите", излизат блящите: лицата им са опръскани от кръвта
на затворника. Те сядат, плъзгат погледи върху картините на
ИВК и придобиват предишните изрази на колегите си.

Полицайте се сменят отново и реакциите се повтарят.

ИВК. Илюзия.

- Мой колега назад зад гърба ми, че стилът ми е банал-
стки: все едно какво рисувам! цветя или комунисти. И както
рисувах поредните цветя...

Той е в ателието си. Рисува пак цветя. Устно мълчи, но разказът му продължава:

"Изведнъж ми прилоша, догади ми се от цветята, хвърлих четката, едва успях да легна в леглото и започнаха едни видения..."

Привижда му се Куклата: тя е полегнала на миндера, обградена от котки / така както искаше да я рисува/. ИВК лежи на срещуположния креват, така че и самият той физически присъства на видението си.

Лежи Куклата, обградена от котки.

Изведнъж котките се разбягват във всички посоки - появил се е грациозен доберман-пинчер. Той не обръща внимание на котките, които междувременно са изчезнали, скача и сяда на миндера до Куклата. Тя също вече е седнала.

Доберманът проговаря с гласа на КМП:

- Позна ли ме? - И за да няма съмнение, сам се обявява:

- Аз съм Кирил! Ето че мечтата ми се сбъдна. Нали помниш колко се надявах след човешката си смърт, ако душите се прераждат, да мога да се преродя в куче. Ето! И то какво куче! Красив съм, нали? И съм щастлив... за разлика от тебе...

Колко се опрости́ха нещата, боже, кучешки боже, колко е остро́то в душата ми: способен съм на преданост, способен съм да разкъсам когото трябва...Ето за това съм мечтаел, ето това не можех да постигна когато бях Кирил, Поета Кирил! А ти нещастнико? Душа объркана? Виж: ако близна Куклата, ти ще ревнуваш...

Близва я.

- ...Виж: ако захая Куклата, ти ще страдаш...

Захапва я внимателно за ръката.

Продължава:

- А ти? Хем ти се иска да я близнеш, хем ти се иска злобничко да я захапеш...А не смееш нито едното, нито другото... Искаш ли и ти да станеш куче? Знаеш ли колко е просто? Бео там, в онова чекмедже, ти скри моя пистолет. Разрешавам ти да го използваш...

Доберман - КМП скача долу:

- Сбогом, пудел! Или: довиждане! Както пожелаел!

Излиза през отворената врата.

- Кириле! - извиква ИВК.

ИВК. Илюзия.

- А сега внимавай как излязох от болестното си въспенение. Много смешно, единственото смешно от цялата история... Око̀то но ИВК.

Той лежи в ателието, но гласът му прощепта да идва от мястото на земянката т.е. той тук не говори, а омота което, чуваме е разказ предназначен за Илюзия.

"Внимавай нали? Гледай по-внимателно!"

Главата му се надига, получава нещо като гърч на лицевите мускули.

"Ето...Ето...Ето...Сега...Сега"..."

И кихва.

"Това беше: едно кихване ме спаси, извади ме от този полусън, тази полусмърт...Изпаднах в другата крайност на истерична деятелност. Вече знаех какво трябва да направя!"

ИВК е скочил, рови в чекмеджетата. Намира пистолета на КМП пхва оръжието в джоба си и изскача навън.

Нататък нещата са известни от началото на разказа: ИВК се отправя към площад "Възраждане". Вече ръба хубава-ръба животински, както вече беше описано.

И вижда пред себе си жена, която води на повод Доберман. Жената в гръб много прилича на Кукилата.

ИВК се стъписва.

- Кириле!- започва да крещи- Кириле!

Жената не се обръща. Кучето обаче извива глава и се озъбва.

- Кириле! - отпаднало повтаря ИВК.

Ето го площад "Възраждане"

.....

Ето бабите с внучето.

.....

Ето на прозореца на приземен етаж прекрачва боси
крака девойчето циганче, слага на скута си грамофона.

Родено съм циганче черно..."

.....

Ето ИВК хвърля недоядения хляб, хуква подир потеглящия
автобус и песенно се провиква:

- По собствена воля! По собст-
вена воля!

.....

ИВК. Илюзия.

- Това е всичко. Или почти всичко. Стигнах до там
да ме презират и отхвърлят онези, които обичах, които чувствах
сродни, а да те приемат и възхваляват подлци, убийци, мръстияти.
За тази самота говорех. Сигурно съществуват много видове
самота, но моята самота беше на човек без позиция. Изкуство!

Глупости! На всичко отгоре вероятно съм пълен бездарник! Кирил получи поне своята смърт...

Знаеш ли колко е мъчително хем да си луд, хем да съзнаваш, че си луд... И нищо не можеш да направиш...

Нека припомним, че през цялото време на своята изповед ИВК с безнадеждна упоритост е триел два клона, с цел да добие огън по примитивен начин, да игнорира така отгорчения си от "цивилизацията". Сега хвърля двете дръвчета, събира съчки, стъкмява ги, бърка в джобовете си за кибрит.

- Е, малък компромис спрямо цивилизацията...

Драсва клечка, пламват съчките. Той прибавя и по-едри клони.

Огънят вече добре се е разгорял.

И тогава ИВК чува шум в близките храсталаци - чупене на съчки. Приближава натам и вижда три дула на пушки. Някаква ръка се протяга и му прави знак да се отстрани. ИВК се отдръпва.

Екват три изстрела. Стреляно е срещу Илюзия. Три фонтана ирвъ бликват от препарираната свиня - сякаш курнумите са я оживяли за последен път; после рухва - умира завинаги.

ИВК вижда трима осветени от огъня мъже. Най-отпред куцука брадат мъж, подпира се на пушка като на бастун. След него тежко пристъпват двама яки мъже. Те оглеждат трупата на Илюзия.

- Чудесен екземпляр!

- Илюзия! - разперва ръце ИВК.

И припада.

АЛЦ:

- Какво му стана на тоя?

Единият, прави знак за откаченост:

- Сигурно е...

АЛЦ:

- Имам чувството, че съм го виждал някъде...

Другият се надвесва над ИВК и се опитва да му налее
някаква течност, вероятно алкохол, от алуминиева манерка.

Единият:

- Остави го. Сам ще се оправи!

Двамата започват да режат парчета от Илюзия, наболват
ги на пръчки и ги държат над жаравата.

АЛЦ започва някакъв спомен. Този спомен вече беше
разказан от Данил:

- Някога като студент, точно по тези места ми се
случи нещо подобно...

ИВК е дозъл на себе си, но лежи, не мърда и слуша.

Двамата пекат парчета от Илюзия, а АЛЦ продължава
разказа си. Но преди това шметва:

- Апетитно замириса...

Отпива от манерката.

И така - разказа на АЛЦ:

- Излязох аз в планината с малко крана, някаква кучица. Май, че беше енциклопедически речник... После го подарих на селяните... Бях въоръжен с флюберова пушка, да бия птички. И уж беше пролет, а като се разрази една буря, като падна една мъгла... не мъгла: облаци! Обърках се. Тръгнах надолу край коритото на реката, дано се добера до някое селище... Виждате сега какво е останало от селото... Изведи́х пред мен изскача дива свиня... като тази... Но не се държи нападателно, а върви пред мене, сякаш ми сочи пътя... Сочи път, но аз съм напрегнат... не е много приятно дива свиня да ти бъде Вирджини... Но едно време нервите ви не издържаха, дигнах пушката и стрелях върху свинята... Несъзнателно го направих: просто нервите ми не издържаха... А тя като се въртна, пробуча край мене и ми разпозлезна... Селяните ме намерили припаднал край скалите. Излюкуваха ме. Какви кротки, патриархални бяха... Кой би могъл да допусне, че комунистическата зараза ще проникне в такъв девствен, чист край... Жалко!

Единият:

- Хич не е жалко! Трябва да се изтръгва от корен...

Другият; към АЛЦ:

- Ако не бяха вашите решителни действия...

Единият:

- Сега комунистите сто години няма да се съвземат!

Другият:

- И повече!

АЛЦ:

- И все пак жалко! Подведени овчици...

ИВК се надига. Остава седнал. Още е замаян.

Единият от придружаващите на АЛЦ отива при ИВК и му подава набодено на пръчка парче от Илюзия.

- Яж!

ИВК изкривява лицето си, удря го през ръката:

- Какво! Късче от моята Илюзия! Предлагате ми парченце от моята последна Илюзия!

Засмива се налудничево.

Рязко става сериозен, става прав и тържествено залягва на АЛЦ:

- Слушай, убиецо! Куршумите са пет. Пет куршуми! Пет мъсти:

"За хилядите избити през двадесет и трета и двадесет и пета!

"За Кирил!"

"За собствената ми съдба!

"За селяните от това изчезнало село, които преодоляват пространство и време, устремени подир един ардегински китара през рамо и тиква под мундур: техният мираж...и те самите като станали мираж!"

"За Илюзия, която вие току-що убихте! Моята Илюзия!"

Едва сега бърза в джоба си и изважда пистолета.

Изпреварват го два почти успоредни истрела.

Пистолетът пада от ръката на ИВК.

И той пада.

.....

V.

ИВК е в ателието. Дясната му ръка е превързана, обущето е праметнат през врата. Отелието е в състояние на разруха, каквото го помним. Но пред ИВК има чисто платно. Държи четката в лява ръка.

На вратата се почуква.

ИВК се усмихва и тихо прошепва:

- Куклата... Това е Куклата... така почуква тя...

Пак се почуква.

ИВК не отговаря.

Вратата се отваря, влиза Куклата.

- Здравей, Иване... Много се радвам...

Той:

- Най-много се възхищавам от хора, дето умеят да се радват. И на какво се радваш?

Тя:

- Защо се сърдиш? Кому се сърдиш?

- На себе си!

- Иване, идвам с добри новини... Мислех, че ще зарадвам и теб...

- Хайде, зарадвай ме, че имам работа!

- Не бъди груб...

Тя вади книжка от чантата си;

- Посмъртно издадоха стихосбирка на Кирил.

- Той много ще се зарадва...

- Иначе, печата съвсем се променила, онези варвари слязоха от политическата сцена, има умни хора, които ценят талантите и уважават човешката гордост... И ти напразно умишлюжи толкова картини... Ти си идол за младите... те се учат от теб... Смятат, че имаш особен стил...

ИПК:

- Младите се учат! Смешно е, че млади художници, здрави и прави момчета, подражават на мене: сакатия душевно и физически. Имал съм "особен" стил! Моята особеност е моята сакатост! А те подражават, кривят се, куцукат... Здравото иска да наподобява болното... Не е смешно! Тъжно е!

Оставя четката, взима томчето на КМП.

- И предговор има: "Честен интелегент"... и уговорки има: предупреждават младите хора да не се увличат от някои негови идеи, от неговия скептицизъм и цинизъм, който за времето си бил естествен, но сега... Само че, Кирил сам е предупреждавал тази промяна, от която си толкова умилена.

Чете:

"Няма го вече стария ужас-
зверски цялостен
и зверски безкраен,
без примаси и без остроумия.
Ужасът си променя характера-
тупа ме свойски по рамото,
снизходително ме ухажва

и кокетничи с представата за себе си!

"Ние с тебе сме еднакво силни,
ти си само малко по-красиво. "

И ми се усмихва.

Ах, особено усмивката го прави гачен,
извратен го прави

и налудничав.

И ме дави непознатата гадост:

сякаш ме целуват похотливо

бебета с мустаци и бради".

Тя:

- Иване. .

Той:

- Аз поне разбрах, че ням дарба...

Тя:

- Ти веднъж ми каза, че ме обичаш...

Той продължава своето:

- Но смелост да си призна имам...

Тя; тръгва заднешком към вратата:

- Да си вървя ли?

Той; своето:

- Край на изкуството! Край на иллюзиите...

Тя; хванала е дръжката на вратата:

- Иване, отивам си...

Той; своето:

- Моята борба тепърва започва...

Тя:

- Сбогом...

Затваря вратата след себе си.

Той въобще не е забелязал излизането ѝ.

- ...Никакви картини! Ще рисувам червени лозунги и червени плакати. И с пистолет ще стрелям!

Става.

- Може да съм стар, сакат, но съм сакат стар хичинис.

Грабва четката, насочва се към платното:

- Виж ми стойката, виж ми рефлексите... Виж ми скока...

Удря с четката върху платното. Разлива се червено петно.

- Не! Това червено не е истинско! Но ще обръкна с четката в дъното на обърканото си сърце и ще получа цвета. Ще получа цвета!

Наняся нов удар с четката.

Цялото ни полезрение се изпълва с червеното.

Гласът му:

- Нека сега Кирил каже, че тази кръв има мириз на ванилия и вкус на пудинг!